

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
UNIVERSITY OF PIRAEUS

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ» ΜΕ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

«ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ»

ΤΙΤΛΟΣ: «Η παρουσία των ξένων τραπεζών και οι επιπτώσεις τους στην
κατανομή εισοδήματος»

Μπουζιώτη Αρετή (ΜΧΑΝ 1432)

Επιβλέπων καθηγητής: Αναπληρωτής Καθηγητής Εμ. Τσιριτάκης

Τριμελής Επιτροπή: Αναπληρωτής Καθηγητής Εμ. Τσιριτάκης

Καθηγητής Α. Αντζουλάτος

Επίκουρος Καθηγητής Δ. Βολιώτης

Μάιος 2016

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή μου Εμμανουήλ Τσιριτάκη για την πολύτιμη βοήθειά του καθώς και για τη στήριξή του σε κάθε επίπεδο. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και τα άλλα δύο μέλη της επιτροπής, τους διδάσκοντες του τμήματος, όπως και το προσωπικό του εργαστηρίου για τη βοήθειά τους.

Τέλος η εργασία αυτή αφιερώνεται στο μπαμπά μου που ήταν πάντα δίπλα μου.

Περίληψη

Μέσα από τη συγκεκριμένη διπλωματική διατριβή ερευνάται η σχέση μεταξύ της παρουσίας ξένων τραπεζών και της ανισοκατανομής του εισοδήματος. Στόχος είναι να εξεταστεί για ένα πλήθος χωρών αν η είσοδος των ξένων τραπεζών επηρεάζει την κατανομή του εισοδήματος στις χώρες αυτές αλλά και με ποιο τρόπο. Το θέμα αυτό ερευνάται λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικούς, οικονομικούς και δημογραφικούς παράγοντες που πιθανώς να έχουν σχέση με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Επίσης ελέγχεται και η υπόθεση αν οι παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης έχουν επίδραση στην κατανομή του εισοδήματος. Τα αποτελέσματα της έρευνας οδηγούν στο συμπέρασμα πως η παρουσία ξένων τραπεζών δεν επηρεάζουν με κανένα τρόπο την κατανομή εισοδήματος, ενώ οι παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης την επηρεάζουν υπό προϋποθέσεις.

Abstract

Through this master thesis the relationship between the presence of foreign banks and income inequality is investigated. The aim is to look for a number of countries if the entry of foreign banks affects income distribution in these countries and in which way. This issue is investigated taking into account social, economic and demographic factors that might be related to how the income is distributed within a society. It is also tested whether the worldwide governance indicators have an impact on income inequality. The survey results suggest that the presence of foreign banks does not affect the distribution of income in any way, and that worldwide governance indicators are affecting it under certain circumstances.

Λέξεις- Κλειδιά: Ξένες τράπεζες, Κατανομή εισοδήματος, Δείκτης Gini, Παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
2. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΞΕΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.....	6
3. ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	15
4. ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ:ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	20
5. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	26
6. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	27
6.1 ΔΕΔΟΜΕΝΑ.....	27
6.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ.....	31
6.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ.....	33
7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	38
7.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕ ΑΠΛΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ.....	38
7.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΜΕ ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΕΝΔΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	48
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	55
9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	57
10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	58

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία 30 χρόνια πολλές αλλαγές έχουν λάβει χώρα στη διεθνή τραπεζική, συνοδευόμενες από την αύξηση των διεθνών τραπεζικών ροών, των διεθνών επενδύσεων και τη γενικότερη τραπεζική παγκοσμιοποίηση. Οι ξένες τράπεζες διαρκώς αυξάνονται αλλάζοντας έτσι την εικόνα του τραπεζικού συστήματος των χωρών. Πολλοί ερευνητές έχουν προσπαθήσει να εξετάσουν τις επιπτώσεις της παρουσίας ξένων τραπεζών στην οικονομία. Από την άλλη ένα σημαντικό θέμα που έχει απασχολήσει τη βιβλιογραφία είναι η κατανομή εισοδήματος και πως αυτή επηρεάζεται τα τελευταία χρόνια από διάφορους παράγοντες.

Στην παρούσα διπλωματική εξετάζεται η παρουσία ξένων τραπεζών και η επιπτώσεις της στην κατανομή εισοδήματος. Αρχικά μελετάται η ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία που σχετίζεται με τις ξένες τράπεζες και τις επιπτώσεις τους στην οικονομική ανάπτυξη, την κατανομή του εισοδήματος, αλλά και τη σχέση μεταξύ ξένων τραπεζών και κατανομής εισοδήματος. Στη συνέχεια τίθενται οι υποθέσεις προς διερεύνηση. Έπειτα αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε καθώς και τα προβλήματα που πιθανόν να προκύψουν με τις προτεινόμενες λύσεις τους. Στην επόμενη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προκύπτουν ύστερα από την εφαρμογή της μεθοδολογίας αλλά και της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε για την επίλυση των προβλημάτων που ανέκυψαν. Τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και ο επίλογος.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΞΕΝΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν χαρακτηριστεί από την είσοδο πολλών τραπεζών στις ξένες αγορές. Αυτή η τάση αντανακλά μια αύξηση της χρηματοοικονομικής ενοποίησης και μιας γενικότερης παγκοσμιοποίησης, με αυξανόμενη τη σημασία των ξένων τραπεζών στα εγχώρια τραπεζικά συστήματα. Δεν είναι μόνο η αύξηση στις διασυννοριακές τραπεζικές ροές κεφαλαίων αλλά και πολλές τράπεζες είτε από ανεπτυγμένες είτε από αναπτυσσόμενες χώρες έχουν εδραιώσει την παρουσία τους σε άλλα κράτη. Όμως υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών. Σε μερικές χώρες οι ξένες τράπεζες ελέγχουν σχεδόν όλο το τραπεζικό σύστημα, ενώ σε άλλες ο ρόλος τους είναι ελάχιστος ή και μηδαμινός. Επίσης κάποιες χώρες είναι βασικοί εξαγωγείς τραπεζών ενώ άλλες έχουν ελάχιστη παρουσία στο εξωτερικό.

Το φαινόμενο της αύξησης της εισόδου των τραπεζών στις ξένες αγορές και οι συνέπειες του στην οικονομία γενικά και ειδικά έχει απασχολήσει αρκετά τη διεθνή βιβλιογραφία. Πολλοί έχουν ασχοληθεί με την επίδραση των ξένων τραπεζών στην χρηματοοικονομική ανάπτυξη, την επίδοση των επιχειρήσεων, τις επιδράσεις στο τοπικό τραπεζικό σύστημα, την εξασφάλιση ή μη σταθερότητας σε περιόδους κρίσεων και γενικά στην ανάπτυξη της οικονομίας, αλλά και τα κανάλια μέσω των οποίων επιδρούν. Σημαντικό ρόλο σε όλα αυτά παίζει και το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας εισόδου. Επίσης προϊόν έρευνας έχουν αποτελέσει και οι παράγοντες που επηρεάζουν τις επιπτώσεις της εισόδου ξένων τραπεζών, όπως το επίπεδο ανάπτυξης του χρηματοοικονομικού συστήματος της χώρας εισόδου, το ρυθμιστικό πλαίσιο, οι ασυμμετρίες πληροφόρησης.

Πολλές έρευνες έχουν αποδείξει πως η παρουσία ξένων τραπεζών, μέσω του εντεινόμενου ανταγωνισμού στον τραπεζικό τομέα, επιδρά στην απόδοση του εγχώριου τραπεζικού συστήματος και την αποτελεσματικότητα των εγχώριων τραπεζών και την αύξηση του ποσοστού δανεισμού. Επίσης η παρουσία ξένων τραπεζών μέσω της επιπλέον χρηματοδότησης που προσφέρουν στην αγορά βελτιώνουν τις επιδόσεις των τοπικών επιχειρήσεων. Όμως το επίπεδο ανάπτυξης της χώρας υποδοχής είναι ένας δυναμικά σημαντικός παράγοντας

που καθορίζει τη σχέση μεταξύ της παρουσίας ξένων τραπεζών και της αποδοτικότητας των εγχώριων και μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τελικά την παροχή δανειακών κεφαλαίων και την ανάπτυξη των εγχώριων οικονομικών μονάδων.

Αναλυτικότερα οι Hermes N. και Lensink R. (2004) διαπιστώνουν πως η παρουσία ξένων τραπεζών σχετίζεται με υψηλότερα κόστη και περιθώρια επιτοκίου των εγχώριων τραπεζών στα χαμηλότερα επίπεδα χρηματοοικονομικής ανάπτυξης. Αντίθετα στα υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης η παρουσία ξένων τραπεζών σχετίζεται με μειούμενα κόστη και περιθώρια των τοπικών τραπεζών. Πιο συγκεκριμένα, στα χαμηλότερα επίπεδα χρηματοοικονομικής ανάπτυξης οι ξένες τράπεζες έχουν ισχυρότερη επίδραση στις εγχώριες τράπεζες όσον αφορά στις μοντέρνες τραπεζικές μεθόδους και πρακτικές, δεδομένου του ότι υπάρχει μεγαλύτερη απόσταση στο επίπεδο ανάπτυξης. Οι εγχώριες τράπεζες αναγκάζονται να κάνουν επενδύσεις για να εφαρμόσουν αυτές τις πρακτικές, οπότε ανεβαίνει το κόστος. Παράλληλα επειδή οι εγχώριες τράπεζες έχουν σχετικά μεγάλη δύναμη στην τοπική αγορά μπορούν να αυξήσουν τα περιθώρια επιτοκίου και από το εισόδημα να πληρώνουν τις επενδύσεις τους. Όμως η παρουσία ξένων τραπεζών ίσως να ασκήσει ανταγωνιστικές πιέσεις στις εγχώριες τράπεζες με αποτέλεσμα να ακυρωθεί αυτή η επίπτωση. Στα υψηλότερα επίπεδα χρηματοοικονομικής ανάπτυξης οι επιδράσεις από την παρουσία ξένων τραπεζών είναι λιγότερες σημαντικές επειδή υπάρχει μικρότερη διαφορά σε επίπεδο ανάπτυξης μεταξύ των τραπεζών και οι τραπεζικές αγορές είναι πιο ανταγωνιστικές. Οι εγχώριες τράπεζες αντιμετωπίζουν την ανάγκη να μειώσουν τα κόστη και να γίνουν πιο αποτελεσματικές για να κρατήσουν το μερίδιο αγοράς τους. Τα συμπεράσματα αυτά ισχύουν για βραχυχρόνιες περιόδους.

Σύμφωνα με τους Claessens S. και Van Horen N. (2012) οι ξένες τράπεζες έχουν περισσότερα κεφάλαια και μεγαλύτερη ρευστότητα αλλά λιγότερη κερδοφορία σε σχέση με τις εγχώριες. Μόνο στις αναπτυσσόμενες χώρες η παρουσία ξένων τραπεζών συνδέεται αρνητικά με την εγχώρια δημιουργία

πίστης. Κατά τη διάρκεια της κρίσης οι ξένες τράπεζες μείωσαν περισσότερο την δανειοδότηση σε σχέση με τις τοπικές τράπεζες, εκτός από όταν κυριαρχούσαν στο τοπικό τραπεζικό σύστημα.

Πριν από την κρίση τα πλεονεκτήματα των ξένων τραπεζών ξεπερνούσαν κατά πολύ τα κόστη. Συγκεκριμένα, θεωρείται ότι οι ξένες τράπεζες συμβάλλουν στον εγχώριο ανταγωνισμό, αυξάνουν την πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, ενισχύουν τη χρηματοοικονομική και οικονομική ανάπτυξη και φέρνουν μεγαλύτερη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Γενικά τα χαμηλά κόστη οικονομικής διαμεσολάβησης και η χαμηλότερη κερδοφορία παρατηρούνται όταν υπάρχει έντονη παρουσία ξένων τραπεζών. Επίσης παρατηρείται καλύτερη χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση. Πολλοί παράγοντες συντελούν σε αυτό, όπως η εισαγωγή νέων πιο διαφοροποιημένων προϊόντων, ευρύτερη χρήση σύγχρονων τεχνολογιών και πρακτικών. Επιπλέον οι ξένες τράπεζες ασκούν πιέσεις στις κυβερνήσεις να βελτιώσουν το κανονιστικό πλαίσιο και την επίβλεψη, να αυξήσουν τη διαφάνεια και γενικά να προβούν σε εγχώρια μεταρρύθμιση.

Τα αποτελέσματα της εισόδου ξένων τραπεζών στην ανάπτυξη και την αποτελεσματικότητα φαίνεται να εξαρτώνται από κάποιους παράγοντες. Η περιορισμένη ανάπτυξη και τα εμπόδια μπορεί να ανακόψουν την αποτελεσματικότητα των ξένων τραπεζών. Επίσης και το σχετικό μέγεθος της παρουσίας ξένων τραπεζών παίζει ρόλο.

Όσο μεγαλύτερη είναι μια τράπεζα τόσο πιο πολλές οι επιδράσεις σε σχέση με την πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, πιθανώς επειδή ενδιαφέρονται για την αγορά συνολικά. Ακόμη η σωστή λειτουργία και της μητρικής και της τοπικής τράπεζας φαίνεται να μετράει με τις πιο υγιείς τράπεζες να εμφανίζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη της δανειοδότησης.

Παρόλο που φαίνεται πως οι ξένες τράπεζες έχουν θετική επίδραση στην ανάπτυξη του εγχώριου τραπεζικού συστήματος, περιλαμβανομένης και της αύξησης της πιστωτικής επέκτασης, υπάρχουν έρευνες που δείχνουν το αντίθετο.

Δηλαδή οι ξένες τράπεζες «διαλέγουν» επιλεκτικά ποιους θα δανείσουν κάτι που μπορεί να μειώσει τη συνολική πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τη χρηματοοικονομική, ιδίως σε χώρες χαμηλού εισοδήματος όπου οι δανειακές σχέσεις είναι ζωτικής σημασίας.

Άλλες μελέτες δείχνουν πως σοκ που υφίστανται οι μητρικές τράπεζες μπορεί να μεταδοθούν στα εκτός χώρας υποκαταστήματα με αρνητικές συνέπειες για το δανεισμό. Από την αρχή της χρηματοοικονομικής κρίσης τα ξένα παραρτήματα τραπεζών στις αναδυόμενες ευρωπαϊκές χώρες μείωσαν το δανεισμό περισσότερο από τις εγχώριες τράπεζες. Παρόλα αυτά αποδεικνύεται πως δε μείωσαν το δανεισμό περισσότερο από τις εγχώριες τράπεζες που είχαν δανειστεί χρήματα από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές, επειδή οι ξένες τράπεζες υποστηρίζονται από τις παγκόσμιες τράπεζες σε περιόδους κρίσεων. Επίσης κατά τη διάρκεια της κρίσης οι ξένες τράπεζες συνέχισαν να δανείζουν χώρες με τις οποίες ήταν γεωγραφικά κοντά και είχαν μακροχρόνιες δανειακές σχέσεις, υποδηλώνοντας ότι οι ξένες τράπεζες διαφοροποιούνται μεταξύ των χωρών σε περιόδους κρίσεων.

Όσον αφορά στους ισολογισμούς των ξένων τραπεζών έχουν μεγαλύτερη κεφαλαιακή επάρκεια και μεγαλύτερη ρευστότητα. Επίσης ακολουθούν σε μικρότερο βαθμό τις παραδοσιακές πρακτικές δανειοδότησης. Σχετικά με την επίδοση, οι ξένες τράπεζες φαίνεται να υποαποδίδουν σε σχέση με τις εγχώριες σε αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες χώρες ενώ είναι αποδοτικότερες στις ανεπτυγμένες χώρες. Οι διαφορά αντανάκλα διακυμάνσεις στις επιχειρησιακές στρατηγικές και μπορεί να διαφέρουν επειδή οι ξένες τράπεζες έχουν συντηρητικότερα χαρτοφυλάκια σε ορισμένες χώρες και λειτουργούν με λιγότερη ευκολία.

Σχετικά με την ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού τομέα υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χωρών υποδοχής. Πιο συγκεκριμένα, στις μεσαίου και υψηλού εισοδήματος χώρες, οι παρουσία ξένων τραπεζών τείνει να έχει ασήμαντη σχέση με την επέκταση της πίστης. Στις χαμηλού εισοδήματος χώρες όμως η παρουσία ξένων τραπεζών είναι συνυφασμένη με μικρότερη πιστωτική επέκταση.

Εξετάζοντας τη χρηματοοικονομική σταθερότητα, βρίσκουμε ότι οι ξένες τράπεζες ενίσχυσαν τη σταθερότητα του εγχώριου τραπεζικού συστήματος σε χώρες με πλειοψηφική παρουσία ξένων τραπεζών αφού μειώθηκε η πιστωτική επέκταση αλλά λιγότερο από τις τοπικές τράπεζες.

Με τη σχέση της παρουσίας ξένων τραπεζών και την επίδρασή της στην πραγματική οικονομία έχουν ασχοληθεί και οι Bruno, V. και Hauswald, R., (2009). Συμπεραίνουν ότι οι ξένες τράπεζες αμβλύνουν τις συνέπειες των χρηματοοικονομικών περιορισμών και αυξάνουν την πραγματική ανάπτυξη. Όσο εντονότερη είναι η παρουσία τους τόσο λιγότερο η εξάρτηση από την εξωτερική χρηματοδότηση επηρεάζει την απόδοση των επιχειρήσεων. Οι ξένες τράπεζες μειώνουν τις αρνητικές συνέπειες των κρίσεων στην ανάπτυξη αλλά δεν επηρεάζουν ιδιαίτερα την οικονομική δραστηριότητα στις ανεπτυγμένες χώρες με εύρυθμες αγορές.

Η είσοδος ξένων τραπεζών αμβλύνει τους περιορισμούς χωρίς να βλάπτουν τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας στις αναπτυσσόμενες χώρες των οποίων οι επιχειρήσεις συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε εναλλακτικές μεθόδους χρηματοδότησης. Βέβαια ο ρόλος των ξένων τραπεζών είναι αμφιλεγόμενος. Από τη μια προσφέρουν νέες πηγές χρηματοδότησης και να προκαλέσουν ενοποίηση των κατακερματισμένων τραπεζικών συστημάτων, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα της τοπικής διαμεσολάβησης και της πρόσβασης σε δανεισμό. Από την άλλη οι ξένες τράπεζες μπορεί να ασκήσουν τέτοιες ανταγωνιστικές πιέσεις στις εγχώριες τράπεζες που να αναγκαστούν να περικόψουν τόσο τις χρηματοδοτικές τους δραστηριότητες ώστε να μειωθεί η συνολική χρηματοδότηση της αγοράς. Επίσης παρέχοντας πρόσθετα κεφάλαια και αυξάνοντας τον ανταγωνισμό, οι ξένες τράπεζες μπορεί να θεραπεύσουν τις αναποτελεσματικότητες του εγχώριου τραπεζικού συστήματος, μειώνοντας το κόστος δανεισμού και αυξάνοντας την πρόσβαση για τις τοπικές επιχειρήσεις. Όμως με την παρουσία πληροφοριακών ασυμμετριών, η είσοδος ξένων παραγόντων με ανώτερη τεχνογνωσία πάνω στο δανεισμό, μπορεί να οδηγήσει σε διαχωρισμό της αγοράς και τις τοπικές τράπεζες να περικόψουν το δικό τους

δανεισμό. Σημασία έχει πως η εισόδος επηρεάζει τη σχέση μεταξύ χρηματοοικονομικής εξάρτησης και βιομηχανικής ανάπτυξης. Αποδεικνύεται πως οι ξένες τράπεζες μετριάζουν συστηματικά και σημαντικά τις συνέπειες των χρηματοοικονομικών περιορισμών στην επίδοση των επιχειρήσεων. Όσο μεγαλύτερη είναι η εξάρτηση μιας επιχείρησης από την εξωτερική χρηματοδότηση τόσο η παρουσία τους αυξάνει την ανάπτυξη. Η επίδραση είναι ακόμα εντονότερη για επιχειρήσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες που συχνά έχουν πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης. Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι η πρώτη ξένη τράπεζα έχει πολύ μεγαλύτερη επίδραση από στην οικονομική δραστηριότητα από τις επόμενες, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο τρόπος εισόδου έχει επίσης σημασία. Μόνο οι τράπεζες που μπαίνουν στην αγορά μέσω εξαγορών βελτιώνουν συστηματικά την αποδοτικότητα των πιο εξαρτημένων εταιρειών. Εφόσον οι τράπεζες αντιμετωπίζουν πληροφοριακά και νομικά εμπόδια, οι εξαγορές παρέχουν πρόσβαση στην τοπική δανειακή εξειδίκευση που βοηθάει αν ξεπεραστεί το πρόβλημα της ασύμμετρης πληροφόρησης και των καθιερωμένων δανειακών σχέσεων.

Έρευνες έχουν γίνει και για την επίδραση της εισόδου των ξένων τραπεζών συγκεκριμένα στις αναπτυσσόμενες χώρες και φτωχές χώρες και τις αναδυόμενες οικονομίες. Ο Bouzidi F. (2010) ασχολείται με την επίδραση των ξένων τραπεζών στην αποτελεσματικότητα των εγχώριων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Γενικά διαπιστώνει πως στις αναπτυσσόμενες χώρες έγινε μια προσπάθεια χρηματοοικονομικής απελευθέρωσης με στόχο τη δημιουργία ενός κανονιστικού πλαισίου προσανατολισμένου στην αγορά που θα μπορούσε να διευκολύνει τη χρήση διαθέσιμων πόρων. Η χρηματοοικονομική απελευθέρωση έγινε με δύο τρόπους. Ο ένας ήταν η εγχώρια απελευθέρωση μέσω της απελευθέρωσης των επιτοκίων και των προϋποθέσεων δανεισμού, ώστε να αναπτυχθούν οι εγχώριες αγορές κεφαλαίων και ο δεύτερος η εξωτερική χρηματοοικονομική απελευθέρωση μέσω της κατάργησης των περιορισμών που αφορούν στην εισροή και εκροή ξένων κεφαλαίων στις χώρες αυτές. Ως αποτέλεσμα της θεσμικής χαλάρωσης ενθαρρύνθηκε η εγκατάσταση ξένων τραπεζών στις αναπτυσσόμενες χώρες. Αυτό μπορεί να αποτελέσει λύση για μια

χώρα που πάσχει από έλλειψη εγχώριων κεφαλαίων να προσελκύσει ξένα κεφάλαια απαιτούμενα για την οικονομική ανάπτυξη. Βρίσκει πως η χαλάρωση των περιορισμών εισόδου δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκής λύση για την ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος των αναπτυσσόμενων χωρών. Οι ξένες τράπεζες είναι συγκριτικά πιο αποτελεσματικές από τις εγχώριες και ο αυξημένος ανταγωνισμός θα μπορούσε να τις ωθήσει να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους. Παρόλα αυτά στην πράξη αποδεικνύεται πως όχι μόνο δεν ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των τοπικών τραπεζών αλλά χειροτερεύει. Οι εγχώριες τράπεζες δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό από την παρουσία ξένων τραπεζών και όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά του επιπέδου αποτελεσματικότητάς τους τόσο εντονότερη είναι η επιδείνωση της επίδοσης τους. Οι λιγότερο αποτελεσματικές θα μπορούσαν να βγουν εκτός του χρηματοοικονομικού συστήματος, ο εγχώριος τραπεζικός τομέας να κυριευθεί από τους ξένους θεσμούς και να χάσει τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος της χώρας αλλά και του πώς θα χρηματοδοτείται η οικονομία γενικότερα.

Για τις φτωχές χώρες στο σύνολό τους οι Detragiache, E., Gupta, P. και Tressel, T. (2008) δείχνουν ότι όταν οι εγχώριες τράπεζες είναι καλύτερες από τις ξένες στην παρακολούθηση των μη τυπικών χαρακτηριστικών των πελατών τους, η είσοδος ξένων τραπεζών μπορεί να βλάψει αυτούς τους πελάτες και να μειώσει την ευημερία τους. Γνωρίζοντας πως οι ξένες τράπεζες είναι λιγότερο ευαίσθητες σε πολιτικές πιέσεις και λιγότερο διατεθειμένες να δανείσουν σε άτομα που έχουν δεσμούς με το εγχώριο πολιτικό και χρηματοοικονομικό σύστημα βρίσκουν ότι υπάρχει μια θετική σχέση μεταξύ των ξένων τραπεζών και της απόδοσης του χρηματοοικονομικού τομέα. Από την άλλη πλευρά όμως τονίζουν πως ένας σημαντικός παράγοντας των τραπεζικών δραστηριοτήτων που είναι ο δανεισμός αδιαφανών πληροφοριακά εταιρειών είναι τοπικού χαρακτήρα και πως δεν διαχειρίζεται εύκολα από μεγάλους οργανισμούς που διοικούνται από μακριά. Για την ακρίβεια, στις ανεπτυγμένες χώρες οι μεγάλες τράπεζες είναι καλύτερες στην παρακολούθηση των τυπικών πληροφοριών όπως οι λογιστικές πληροφορίες και οι εγγυήσεις, αλλά όχι στη παρακολούθηση πληροφοριών όπως η επιχειρηματική ικανότητα του δανειζόμενου ή η αξιοπιστία και έτσι είναι

λιγότερο διατεθειμένες από τις μικρές τράπεζες να δανείσουν σε μικρές εταιρείες, λιγότερο διαφανείς λόγω τις μεγαλύτερης απόστασης με τα κεντρικά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γίνεται διάκριση των πελατών και ανάλογα με τις πληροφορίες που παρέχονται για τον καθένα. Επομένως οι οφειλέτες για τους οποίους υπάρχουν κυρίως μη τυπικές πληροφορίες βρίσκονται σε μια χειρότερη κατηγορία και πρέπει να πληρώσουν τόσο ψηλά επιτόκια που πλέον δεν είναι διατεθειμένοι να δανειστούν. Επίσης το κόστος παρακολούθησης οδηγεί σε αύξηση των λειτουργικών εξόδων των τραπεζών. Η ευημερία γενικά μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί αλλά για τους «μικρούς» δανειστές δεν είναι ποτέ καλύτερα, αλλά μερικές φορές μπορεί να είναι και χειρότερα. Επιπλέον οι περισσότεροι δυνητικοί δανειζόμενοι δεν έχουν εγγυήσεις και αξιόπιστες λογιστικές καταστάσεις, όποτε είναι δύσκολο να αξιολογηθεί η κατάστασή τους από τις παρεχόμενες γι' αυτούς πληροφορίες. Αποδεικνύεται λοιπόν ότι οι ξένες τράπεζες δανείζουν σε ασφαλέστερους και πιο διαφανείς πελάτες, όπως πολυεθνικές εταιρείες. Ακόμα και όταν οι ξένες τράπεζες μπαίνουν αγοράζοντας τοπικές τράπεζες, η γνώση της εγχώριας αγοράς και οι σχέσεις με πελάτες μπορεί να χαθούν καθώς οι διοικητές που βρίσκονται μακριά θα θέλουν να επιβάλλουν αυστηρότερο τρόπο παρακολούθησης των τοπικών τους καταστημάτων. Γενικά όσο οι εγχώριες τράπεζες δανείζουν αδιαφανείς αλλά επικερδείς εταιρείες δεν υπάρχει ζήτημα απώλεια του ποσοστού ευημερίας, και οι ξένες τράπεζες απλά συμβάλλουν στη βελτίωση της ευημερίας ενός τμήματος της αγοράς. Από την άλλη αν η είσοδος ξένων τραπεζών ωθήσει τις εγχώριες τράπεζες εκτός της αγοράς, τότε οι μικρότερες εταιρείες θα αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση σε δανεισμό, ο συνολικός δανεισμός μπορεί να μειωθεί και κερδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες να χαθούν.

Το ίδιο ισχύει και τις αναπτυσσόμενες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης σύμφωνα με τους Giannetti M. και Ongena S. (2009) που δείχνουν πως η έλλειψη αξιόπιστων πληροφοριών για τις μικρές εταιρείες οι ξένες τράπεζες τείνουν να δανείζουν πιο μεγάλες επιχειρήσεις για τις οποίες έχουν περισσότερες πληροφορίες. Με αυτό τον τρόπο οι μικρές επιχειρήσεις δεν μπορούν να γίνουν αποδοτικότερες.

Τέλος ένας θέμα που έχει απασχολήσει τη διεθνή αρθρογραφία είναι η επιλογή της χώρας στην οποία θα εγκατασταθεί μια ξένη τράπεζα και ο ρόλος της απόσταση, γεωγραφική και πολιτισμική, των δύο χωρών καθώς και η απόσταση της χώρας προέλευσης με τους ανταγωνιστές της. Συγκεκριμένα οι Claessens S. και Van Horen N. (2014) βρήκαν ότι η απόσταση των δύο χωρών καθώς και η απόσταση της χώρας προέλευσης της τράπεζας και των ανταγωνιστών παίζουν σημαντικό ρόλο. Η επίδραση είναι ισχυρότερη για χώρες εκτός OECD είτε στέλνουν είτε δέχονται μια τράπεζα, όταν η κλίμακα εισόδου και εξόδου επενδύσεων είναι περιορισμένη και για τις χώρες υποδοχής όταν κυριαρχούν οι ξένες τράπεζες.

Η απόσταση είναι από καιρό γνωστό πως έχει μεγάλη σημασία. Μια τράπεζα πρέπει να μπορεί να ελέγχει και να παρακολουθεί τους οφειλέτες της και επενδυτικά σχέδια για να βλέπει αν αξίζουν και αν είναι επικίνδυνα και γενικά να μειώνει τα προβλήματα διαμεσολάβησης. Αυτό επιτρέπει σε μια τράπεζα να παρέχει στους πελάτες της καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών. Όμως για να πετύχει αυτό το αποτέλεσμα η τράπεζα πρέπει να είναι κοντά στους πελάτες της πρώτον για να αποκτά τις ανεπίσημες πληροφορίες που δεν μπορούν να εξαχθούν από ισολογισμούς και καταστάσεις αποτελεσμάτων χρήσης, προσωπικά στοιχεία και χαρακτηριστικά ή άλλου είδους επίσημες πληροφορίες διαθέσιμες σε άλλους δανειστές. Δεύτερον όσο πιο μακριά φτάνουν οι ανεπίσημες πληροφορίες τόσο λιγότερο χρήσιμες καθίστανται. Όταν μια τράπεζα πάει στο εξωτερικό έχει κίνητρο να επενδύσει κοντά για να διευκολύνει τη μετάδοση πληροφοριών. Αυτό το επιχείρημα δεν έχει να κάνει μόνο με τη γεωγραφική απόσταση αλλά και με την πολιτισμική απόσταση, η οποία μετράται με το αν μιλάνε οι δύο χώρες την ίδια γλώσσα. Αν δύο χώρες είναι πολιτισμικά κοντά είναι ευκολότερο να συλλεχθούν και να μεταφερθούν πληροφορίες που θα βοηθήσουν στην πιστοληπτική ικανότητα των πελατών. Νομικές και θεσμικές ομοιότητες μπορεί να έχουν επίσης σημασία. Οι τράπεζες όχι μόνο πρέπει να τις ενσωματώσουν στις δραστηριότητές τους αλλά πρέπει να τις μεταφέρουν και στα κεντρικά. Μια τράπεζα πιο εξοικειωμένη με ένα περιβάλλον θα βρει πολύ εύκολο το να προσαρμοστεί σε αυτό το περιβάλλον, ενώ ακόμα πιο εύκολο θα είναι να

ενσωματώσει τις δραστηριότητες της και στην υπόλοιπη τράπεζα. Από τη βιβλιογραφία προκύπτει ότι η εγγύτητα σε διάφορους τομείς μετράει στις επενδυτικές αποφάσεις ξένων τραπεζών. Όμως το ίδιο θα ισχύει και για τους ανταγωνιστές της, επομένως η πιο κοντινή χώρα ίσως να μην είναι και η πιο ελκυστική.

Ως συμπέρασμα η παρουσία ξένων τραπεζών φθίνει όσο μεγαλώνει η απόσταση μεταξύ των δύο χωρών αλλά αυξάνει όσο αυξάνει η απόσταση των αντιπάλων. Επίσης σε περιόδους κρίσεων ο διασυνοριακός δανεισμός παίζει ρόλο στη μετάδοσή τους αλλά οι διασυνοριακές ροές παραμένουν πιο σταθερές κατά τη διάρκεια κρίσεων όταν οι τράπεζες είναι πιο κοντά στους οφειλότες τους και η εξάπλωση των ξένων τραπεζών μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή.

3. ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ένα θέμα που επίσης έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τη βιβλιογραφία είναι η κατανομή εισοδήματος μεταξύ των πολιτών και κατά πόσο η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος και η χρηματοοικονομική ανάπτυξη συμβάλει προς αυτή την κατεύθυνση.

Σύμφωνα με τους Delis M.D., Hasan I., και Kazakis P., (2013) η γενική απελευθέρωση των τραπεζικών συστημάτων μειώνει τους δείκτες Gini και Theil. Όμως αυτή η επίδραση μειώνεται για χώρες με χαμηλά επίπεδα οικονομικής και θεσμικής ανάπτυξης. Την πιο σημαντική αρνητική επίδραση έχουν οι πιστωτικοί περιορισμοί, η τραπεζική επίβλεψη και η κατάργηση του ελέγχου των επιτοκίων και η απελευθέρωση της αγοράς αξιόγραφων. Βασίζουν την έρευνά τους σε εφτά πυλώνες μεταρρύθμισης του τραπεζικού τομέα, τους πιστωτικούς περιορισμούς και την τήρηση ελάχιστων αποθεματικών, τον έλεγχο των επιτοκίων, την είσοδο στον τραπεζικό τομέα, της συναλλαγές λογαριασμών κεφαλαίων, την ιδιωτικοποίηση των τραπεζών, την απελευθέρωση της αγοράς αξιογράφων, και την επιτήρηση του τραπεζικού τομέα. Βρήκαν ότι η υψηλότερη απελευθέρωση του τραπεζικού τομέα γενικά οδηγεί σε μείωση της ανισοκατανομής εισοδήματος.

Αυτό όμως δεν ισχύει για όλες τις πολιτικές απελευθέρωσης ούτε για όλες τις χώρες με διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης ή χρηματοοικονομικό περιβάλλον. Ειδικότερα, η εγκατάλειψη των πιστωτικών περιορισμών μειώνει την ανισοκατανομή εισοδήματος και η επίδραση της είναι μακροχρόνια. Οι έλεγχοι των επιτοκίων και η αυστηρότερη τραπεζική επιτήρηση επίσης μειώνει την άνιση κατανομή εισοδήματος, όμως αυτή η επίδραση εξασθενεί μακροχρόνια. Όσον αφορά στην τραπεζική επιτήρηση, η θετική επίδραση στην ανισοκατανομή αντιστρέφεται μακροχρόνια, γεγονός που σχετίζεται με αυστηρότερους ελέγχους κεφαλαίων που τείνουν να μειώνουν τη διαθεσιμότητα δανείων και επιδεινώνουν την ανισοκατανομή εισοδήματος. Η εγκατάλειψη των περιορισμών εισόδου στο τραπεζικό σύστημα της χώρας και η ενίσχυση των νόμων υπέρ της ιδιωτικοποίησης δείχνουν να μειώνουν την ανισοκατανομή εισοδήματος μόνο στις ανεπτυγμένες χώρες. Αυτό δείχνει πως το αρχικό επίπεδο οικονομικής και θεσμικής ανάπτυξης είναι απαραίτητο για να έχουν οι κανονισμοί θετική επίδραση στην κατανομή του εισοδήματος. Επίσης η απελευθέρωση της αγοράς αξιογράφων αυξάνει την ανισότητα της κατανομής του εισοδήματος. Οι τράπεζες τείνουν να περνάνε το αυξημένο κόστος της απελευθέρωσης λόγω των υψηλότερων κινδύνων στα σχετικά χαμηλότερα στρώματα του πληθυσμού που δεν έχουν καλή πιστοληπτική ικανότητα και εγγυήσεις. Αυτό το φαινόμενο είναι εντονότερο στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τέλος διαπιστώνουν ότι η απελευθέρωση των τραπεζικών συστημάτων πρέπει να γίνει αρχικά μέσω της κατάργησης των πιστωτικών περιορισμών, βοηθώντας τους φτωχούς να έχουν καλύτερη πρόσβαση στο δανεισμό και να ξεφύγουν από τη φτώχεια. Επιπλέον είναι απαραίτητος ένας προστατευτικός κανονισμός που θα παρέχει στις τράπεζες λιγότερο δαπανηρά κίνητρα να αυξήσουν την πειθαρχία τους ώστε να μην πλήττονται οι σχετικά φτωχοί και τελικά οι οικονομίες χρειάζονται ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανάπτυξης για μπορούν να επωφεληθούν από την εγκατάλειψη των περιορισμών εισόδου και των ιδιωτικοποιήσεων.

Οι Demirguc-Kunt A. και Levine, R. (2009) ασχολούνται με την επίδραση που έχουν οι κανονισμοί των τραπεζών και οι πολιτικές του επίσημου χρηματοοικονομικού τομέα στη μείωση της ανισοκατανομής του εισοδήματος.

Πιο συγκεκριμένα εξετάζεται η ικανότητα των αγορών, των χρηματοοικονομικών συμβολαίων και των μεσαζόντων να ελέγχουν τις επενδυτικές ευκαιρίες, να παρακολουθούν τις επενδύσεις που έχουν χρηματοδοτηθεί, να διαχειρίζονται τον κίνδυνο. Επίσης ως ανισότητα θεωρείται η ανισότητα στις ευκαιρίες και οι διαχρονικές και από γενιά σε γενιά διαφορές στην κατανομή εισοδήματος. Από την έρευνα τους προκύπτει πως οι φτωχότεροι ωφελούνται σε μεγαλύτερο ποσοστό από την χρηματοοικονομική ανάπτυξη. Τα χαμηλά σταθερά κόστη για την πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα χρήσιμα για τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα και τους βοηθά να πληρώσουν για εκπαίδευση και υγεία. Επίσης βοηθάει την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ανθρώπων με πολλά υποσχόμενες ιδέες αλλά χωρίς εγγυήσεις και με χαμηλό εισόδημα. Αυτά τα δύο αυξάνουν την ισότητα των ευκαιριών. Κατά τον ίδιο τρόπο η χρηματοοικονομική ανάπτυξη που ωθεί την οικονομική δραστηριότητα θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης για εργασία, αυξάνοντας τα εισοδήματα και παρέχοντας περισσότερες οικονομικές ευκαιρίες. Όμως η ανάπτυξη που βελτιώνει τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες μόνο σε πλούσιους και ήδη εδραιωμένες επιχειρήσεις μπορεί να μειώσει την ισότητα των ευκαιριών, να ενισχύσει την από γενιά σε γενιά εισοδηματική διαφορά και να διευρύνει την ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Οι Claessens S. and Perotti E. (2007) μελέτησαν τη σχέση της πρόσβασης στο χρηματοοικονομικό σύστημα με την κατανομή εισοδήματος. Παρατηρείται ότι η ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος και η κατανομή εισοδήματος έχουν αρνητική σχέση. Η άνιση πρόσβαση στην πολιτική εύνοια οδηγεί σε άνιση πρόσβαση στη χρηματοδότηση και άνισες ευκαιρίες ενισχύοντας έτσι την οικονομική ανισότητα. Η ασύμμετρη πολιτική συμμετοχή επιτρέπει σε παγιωμένα κίνητρα και ενδιαφέροντα να προστατεύουν τα συμφέροντά τους μειώνοντας την πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, και καταστέλλοντας τον ανταγωνισμό και την είσοδο νέων «παικτών» στο οικονομικό σύστημα. Οι χρηματοοικονομικές μεταρρυθμίσεις μπορούν να υποστηρίξουν την ανάπτυξη όμως οι πολιτικές ελίτ θα αντισταθούν και στις αλλαγές. Στις αναπτυσσόμενες χώρες τα οφέλη από τις μεταρρυθμίσεις αφορούν σε συγκεκριμένες μερίδες του

πληθυσμού ενώ οι κίνδυνοι διασπείρονται σε όλο το κοινωνικό σύνολο. Σε χώρες με μεγάλη ανισοκατανομή εισοδήματος, οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να γίνονται σταδιακά και να έχουν ως στόχο τη μείωση της ανισότητας στην πρόσβαση, διατηρώντας τον ανταγωνισμό και χτίζοντας θεσμούς επιτήρησης. Γενικά συμπεραίνουν πως η σχέση μεταξύ της χρηματοοικονομικής ανάπτυξης και της ανισοκατανομής προκύπτει από την επίδραση της οικονομικής και πολιτικές ελίτ στους θεσμούς. Όταν η ελίτ αυτή επιδρά σημαντικά στους θεσμούς παρατηρείται άνιση πρόσβαση στον εξωτερικό δανεισμό, χρηματοοικονομική υπανάπτυξη που βλάπτει κάποιους οικονομικούς παράγοντες, άνιση πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες ως αποτέλεσμα της πολιτικής επιρροής στο χρηματοοικονομικό τομέα και οικονομική ανισότητα που μπορεί να υποβαθμίσει τη μακροχρόνια οικονομική ανάπτυξη. Ως λύση του προβλήματος προτείνεται η ανάπτυξη των πολιτικών θεσμών, η ενίσχυση του ανταγωνισμού που αυξάνει την πρόσβαση σε ευκαιρίες και η σταδιακή απελευθέρωση σε συνδυασμό με τον έλεγχο της διαδικασίας.

Σύμφωνα με τους Beck T., Demirguc-Kunt A., και Levine R., (2004), η χρηματοοικονομική ανάπτυξη μειώνει την εισοδηματική ανισοκατανομή ενισχύοντας περισσότερο τα εισοδήματα των φτωχών. Χώρες με πιο ανεπτυγμένους χρηματοοικονομικούς μεσάζοντες έχουν γρηγορότερη μείωση και στη φτώχεια και στην ανισότητας της κατανομής εισοδήματος. Υπάρχουν αντιφατικές απόψεις για την επίδραση της ανάπτυξης στην κατανομή εισοδήματος. Η αναποτελεσματικότητα των αγορών, η ασυμμετρία της πληροφόρησης και τα κόστη συναλλαγών μπορεί να είναι αποτρεπτικά για φτωχότερες ομάδες του πληθυσμού ή μικρές επιχειρήσεις που δεν έχουν εγγυήσεις. Παρόλα αυτά το συμπέρασμα είναι πως η χρηματοοικονομική ανάπτυξη δίνει ενισχύει το ρυθμό αύξησης του εισοδήματος του φτωχότερου 1/5 του πληθυσμού, μειώνει το δείκτη Gini καθώς και το ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Η μείωση της φτώχειας και της ανισοκατανομής εισοδήματος είναι πιο έντονη για τα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού. Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγει και ο Honohan P. (2004).

Έρευνα στη σχέση μεταξύ της ανισοκατανομής του εισοδήματος και της ποιότητας των θεσμών έχουν κάνει οι Chong A. και Gradstein M. (2004). Διαπίστωσαν μια διπλή αιτιότητα μεταξύ της καλύτερης ποιότητας των θεσμών και της δικαιότερης κατανομής εισοδήματος με την επίδραση της ανισοκατανομής εισοδήματος στην ποιότητα των θεσμών να υπερισχύει. Οι συγκεκριμένοι δείχνουν ότι μια χώρα που χαρακτηρίζεται από ανισότητα στην κατανομή εισοδήματος μπορεί οι ισχυρές και πλούσιες πολιτικές ελίτ να ανατρέψουν τους θεσμούς και χώρες με κακή ποιότητα θεσμών να έχουν υψηλότερα ποσοστά ανισότητας. Όταν η πολιτική ευνοεί τους πλούσιους, η ανισοκατανομή εισοδήματος και η χαμηλή ποιότητα των θεσμικών οργάνων ενισχύουν η μια την άλλη. Τέλος η χρηματοοικονομική μεταρρύθμιση μπορεί να είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την προώθηση της δικαιότερης κατανομής εισοδήματος αλλά πολιτικοί παράγοντες και στρεβλά κίνητρα μπορεί να αποτρέψουν την εφαρμογή τους.

Οι Clarke G.R., Lixin Colin Xu, και Heng-fu Zou (2006) εξετάζουν και αυτοί τη σχέση μεταξύ της χρηματοοικονομικής ανάπτυξης και της κατανομής εισοδήματος για ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Πιο συγκεκριμένα αν η ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών μεσαζόντων ωφελεί την κατανομή εισοδήματος και αν το αποτέλεσμα εξαρτάται από το βαθμό χρηματοοικονομικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η ανισότητα μειώνεται καθώς οι αγορές αναπτύσσονται, όμως σε χαμηλά επίπεδα χρηματοοικονομικής ανάπτυξης έχουμε το αντίθετο αποτέλεσμα. Επίσης τα αποτελέσματα της ανάπτυξης των μεσαζόντων του χρηματοοικονομικού συστήματος σχετίζονται με πιο ίση κατανομή του εισοδήματος.

Τέλος οι Greenwood J. και Jovanovic B. (2009) χωρίζουν σε στάδια την οικονομική ανάπτυξη και ορίζουν σε κάθε στάδιο την επίδραση στην κατανομή εισοδήματος και το ρυθμό αύξησης ή μείωσης της ανισότητας. Στα αρχικά στάδια της ανάπτυξης που δεν υπάρχει οργάνωση η άνθηση της οικονομίας είναι αργή. Σε αυτή τη φάση καθώς αυξάνονται τα επίπεδα εισοδήματος οδηγούμαστε σε μια πιο διευρυμένη χρηματοοικονομική δομή που με τη σειρά της οδηγεί σε

γρηγορότερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και σε αύξηση της ανισοκατανομής εισοδήματος. Τέλος στην ώριμη φάση της οικονομίας η χρηματοοικονομική δομή είναι πλήρως ανεπτυγμένη και ο τρόπος κατανομής εισοδήματος σταθεροποιείται.

4. ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Τα τελευταία 20 χρόνια μια σημαντική αλλαγή έχει λάβει χώρα στον τομέα της διεθνούς τραπεζικής, με την αύξηση του διεθνούς εμπορίου, των ξένων επενδυτικών δραστηριοτήτων και της χρηματοοικονομικής παγκοσμιοποίησης και ολοκλήρωσης. Η παρουσία τραπεζών στις ξένες αγορές έχει αυξηθεί δραματικά από τη δεκαετία του 1980 και μετά. Η προσδοκίες από τη διεθνή τραπεζική είναι να βελτιωθεί η κατανομή των αποταμιεύσεων και να ενισχυθεί η ανάπτυξη, ενώ η χαλάρωση των πιστωτικών περιορισμών θα ευνοήσει τα χαμηλά εισοδηματικά στρώματα. Σύμφωνα με έρευνες του ILO φαίνεται πως από το 1990 ως το 2005 σχεδόν στα δύο τρίτα των χωρών έχει παρατηρηθεί αύξηση της ανισοκατανομής του εισοδήματος, μετρούμενη με το δείκτη Gini και τη διαφορά μεταξύ του 10% των πιο υψηλόμισθων και του 10% των πιο χαμηλόμισθων. Η αυξανόμενη ανισότητα έχει προβληματίσει ιδιαίτερα αυτούς που καθορίζουν την οικονομική πολιτική των χωρών σε ανεπτυγμένες καθώς και αναπτυσσόμενες χώρες ενώ ταυτοχρόνως αποτελεί απειλή για τη κοινωνικοοικονομική και πολιτική σταθερότητα και ευνομία. Τελικά μπορεί να θεωρηθεί πως η χρηματοοικονομική ανάπτυξη και η διεθνής τραπεζική δεν δουλεύουν προς όφελος των φτωχών.

Πολλές μελέτες έχουν γίνει σχετικά με την κατανομή του εισοδήματος σε σχέση με την χρηματοοικονομική ανάπτυξη όμως με το ρόλο της παρουσίας ξένων τραπεζών και την επίδρασή της στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος έχουν ασχοληθεί ιδιαίτερα οι Delis M. D., Hasan I., and Mylonidis N., (2013). Σύμφωνα με τους Delis M. D., Hasan I., and Mylonidis N., (2013) οι ξένες τράπεζες έχουν θετική συσχέτιση με την ανισοκατανομή του εισοδήματος κάτι που έρχεται σε

αντίθεση με την προσδοκία ότι η διεθνής τραπεζική δραστηριότητα μειώνει τις διαφορές στην κατανομή του εισοδήματος. Βέβαια λαμβάνοντας υπόψη τις θεσμικές και κανονιστικές διαφορές μεταξύ της χώρας προέλευσης της τράπεζας και της χώρας εισόδου τα αποτελέσματα αλλάζουν.

Η διεθνής τραπεζική περιλαμβάνει το διασυνοριακό δανεισμό, τον εγχώριο δανεισμό από ξένες τράπεζες και το δανεισμό από τράπεζες που εδρεύουν σε μια τρίτη χώρα. Από τα τρία αυτά μέρη της διεθνούς τραπεζικής ο εγχώριος δανεισμός από ξένες τράπεζες έχει γίνει αντικείμενο έντονης μελέτης. Η παρουσία ξένων τραπεζών επηρεάζει την κατανομή χρηματοδότησης. Υπάρχουν ανησυχίες ότι οι ξένες τράπεζες τείνουν να είναι πιο διστακτικές στο να δανείσουν σε μικρές, νεοσύστατες επιχειρήσεις για τις οποίες δεν έχουν μεγάλη πληροφόρηση ή σε φτωχότερα νοικοκυριά που δεν έχουν τις απαιτούμενες εγγυήσεις. Κάτω από αυτές τις συνθήκες οι ξένες τράπεζες «απαγορεύουν» σε κάποια τμήματα του πληθυσμού να έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση, μειώνοντας έτσι την αποτελεσματικότητα της κατανομής κεφαλαίων και ενισχύοντας την άνιση κατανομή εισοδήματος.

Πιο συγκεκριμένα οι Delis M. D., Hasan I., και Mylonidis N., (2013) εξέτασαν τις επιδράσεις της εισόδου των ξένων τραπεζών στην κατανομή εισοδήματος χρησιμοποιώντας ένα παγκόσμιο δείγμα για περίοδο 15 ετών. Για να περιγράψουν αυτή την επίδραση κατασκεύασαν και μεταβλητές που περιγράφουν τις διαφορές στο κανονιστικό, θεσμικό και πολιτισμικό περιβάλλον μεταξύ της χώρας προέλευσης και εισόδου της τράπεζας. Επίσης χρησιμοποιούνται και μακροοικονομικές, δημογραφικές και χρηματοοικονομικές μεταβλητές σε επίπεδο χώρας.

Γενικά παρατήρησαν πως η παρουσία ξένων τραπεζών επιδεινώνει την κατανομή εισοδήματος. Συγκεκριμένα παρατηρείται αύξηση του δείκτη Gini τα τελευταία είκοσι χρόνια καθώς αυξάνει η συγκέντρωση ξένων τραπεζών σε μια χώρα. Βέβαια αυτό αλλάζει καθώς λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ των χαρακτηριστικών των τραπεζικών συστημάτων μεταξύ των δύο χωρών. Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως η είσοδος ξένων

τραπεζών στην πραγματικότητα μειώνει την ανισοκατανομή εισοδήματος σε χώρες που χαρακτηρίζονται από επαρκώς απομακρυσμένα τραπεζικά συστήματα. Η υψηλή συγκέντρωση ξένων τραπεζών σε μια μακρινή χώρα, με την έννοια της απόστασης στη δομή των τραπεζικών συστημάτων μεταξύ των δύο χωρών, μπορεί να είναι ένα καλό βήμα για τη βελτίωση των εγχώριων τραπεζικών πρακτικών και τη μείωση της ανισοκατανομής του εισοδήματος.

Επίσης τα ευρήματα των Delis M. D., Hasan I., και Mylonidis N., (2013) δείχνουν πως η κατανομή εισοδήματος γίνεται πιο ίση καθώς αυξάνεται η συγκέντρωση ξένων τραπεζών και με την πάροδο του χρόνου. Η υψηλή συγκέντρωση ξένων τραπεζών σταδιακά θα ωφελήσει την κατανομή εισοδήματος καθώς οι ξένες τράπεζες θα προσαρμόζονται περισσότερο στις εγχώριες χρηματοδοτικές απαιτήσεις και κανονιστικές πρακτικές και θα μειώνονται οι ασυμμετρίες πληροφόρησης και ο ηθικός κίνδυνος.

Όσον αφορά στην παροχή χρηματοδότησης, η παρουσία ξένων τραπεζών δεν αποτελεί πανάκεια για την αύξηση και την πιο ομοιόμορφη διαθεσιμότητα δανειακών κεφαλαίων. Γι' αυτό αν οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη μέσω της απελευθέρωσης των χρηματαγορών και της διεθνοποίησης του τραπεζικού συστήματος πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη βαρύτητα στις επιδράσεις τους στην κατανομή εισοδήματος. Ιδιαίτερα για χώρες που έχουν μεγάλο αριθμό μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η απόσταση παίζει σημαντικό ρόλο στον αν οι ξένες τράπεζες θα δανείσουν σε τέτοιες επιχειρήσεις και με αυτό τον τρόπο θα επηρεάσουν την κατανομή εισοδήματος.

Τέλος στον κάτωθι πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά τα άρθρα που αναλύθηκαν στη βιβλιογραφική επισκόπηση και μια μικρή περίληψή τους.

Πίνακας 1: Πίνακας βιβλιογραφικών αναφορών

ΤΙΤΛΟΣ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΕΤΟΣ	ΠΕΡΙΛΗΨΗ
Bank Regulations are Changing: For Better or Worse?	Barth J.R., Caprio G. and Levine R.	2008	Έρευνα για τις τραπεζικές ρυθμίσεις σε 142 χώρες. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν ενισχύουν απαραίτητα την αποτελεσματικότητα και τη

			σταθερότητα των τραπεζών.
Finance, Inequality and the Poverty: Cross-country Evidence	Beck T., Demirguc-Kunt A., Levine R.	2004	Έρευνα για το αν η οικονομική ανάπτυξη επηρεάζει την κατανομή εισοδήματος και μειώνει τη φτώχεια αυξάνοντας δυσανάλογα τα εισοδήματα των φτωχών.
Financial Institutions and Markets across Countries and Over time	Beck T., Demirguc-Kunt A., Levine R.	2009	Παρουσιάζει τις πρόσφατες τάσεις στη δομή και την ανάπτυξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και αγορών σε όλες τις χώρες. Χαμηλό καθαρό περιθώριο επιτοκίου, η αύξηση της αποδοτικότητας και η μείωση της σταθερότητας στον τραπεζικό τομέα των χωρών υψηλού εισοδήματος οδήγησαν στην παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007.
Consequences of Foreign Bank Implantation in Developing Countries and its Impact on the Local Bank Efficiency: Theoretical Analysis and Empirical Tests on International Data	Bouzidi F.	2010	Μελετά την επίδραση της εισόδου ξένων τραπεζών στην απόδοση των εγχώριων τραπεζών στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Αποδεικνύεται ότι οι ξένες τράπεζες είναι πιο αποτελεσματικές από τις εγχώριες, ενώ η εισοδός τους έχει αρνητική επίδραση στην τοπική απόδοση.
The Real Effect of Foreign Banks	Bruno, V., Hauswald, R.	2008	Ερευνά τις επιδράσεις των ξένων τραπεζών στην ανάπτυξη της οικονομίας. Τα αποτελέσματά δείχνουν ότι η εισοδος ξένων τραπεζών ανακουφίζει τους οικονομικούς περιορισμούς, χωρίς να βλάπτει τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, των οποίων οι εταιρείες συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.
Inequality and Institutions	Chong A., Cradstein M.	2004	Ερευνά τη σχέση μεταξύ ανισότητας και ποιότητας του θεσμικού πλαισίου. Αποδεικνύεται η ύπαρξη διπλής αιτιότητας με το καλύτερο θεσμικό πλαίσιο να οδηγεί σε πιο ίση κατανομή του εισοδήματος, και αντίστροφα.

Finance and Inequality: Channels and Evidence	Claessens S., Perotti E.	2007	Παρουσιάζει τη σχέση μεταξύ ανισότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Η ανισότητα δεν αντικατοπτρίζει μόνο οικονομικούς περιορισμούς αλλά και κατεστημένα συμφέροντα μιας μικρής ελίτ.
Location Decisions of Foreign Banks and Competitor Remoteness	Claessens S. and Van Horen N.	2014	Δείχνει πως η απόσταση επηρεάζει την λειτουργία μιας τράπεζας αλλά και την απόφασή της να επενδύσει σε μια συγκεκριμένη χώρα.
Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability	Claessens St., Van Horen N.	2010	Παρουσιάζει δεδομένα για τις ξένες τράπεζες, τη συμπεριφορά και την επίδρασή τους. Οι ξένες τράπεζες έχουν μεγαλύτερη ρευστότητα αλλά μικρότερη κερδοφορία σε σχέση με τις εγχώριες, ενώ στις αναπτυσσόμενες χώρες σχετίζονται αρνητικά με την εγχώρια δημιουργία πίστης.
Finance and Income Inequality: What do Data tell us	Clarke G., Xu L.C., Zou H.F	2006	Ερευνά τη σχέση μεταξύ χρηματοδότησης και εισοδηματικής ανισότητας. Μακροπρόθεσμα η ανισότητα είναι μικρότερη όταν η οικονομική ανάπτυξη είναι εντονότερη.
Foreign Bank Participation and Access to Credit Across Firms in Developing Countries	Clarke G., Cull R., Martinez Peria M.S.	Journal of Comparative Economics 34 (2006) 774–795	Εξετάζεται αν η μεγαλύτερη συμμετοχή ξένων τραπεζών βελτιώνει την πρόσβαση σε δανεισμό για τις επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα αποδεικνύουν πως όλες οι επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μεγέθους αντιμετωπίζουν λιγότερα εμπόδια σε χώρες με έντονη παρουσία ξένων τραπεζών.
Foreign Bank Ownership and Income Inequality: Empirical Evidence	Delis, Manthos D., Iftekar Hasan, and Nikolaos Mylonidis		Ερευνά τη σχέση μεταξύ της παρουσίας ξένων τραπεζών και της ανισοκατανομής εισοδήματος, η οποία φαίνεται να είναι θετική. Αυτό δεν ισχύει στην περίπτωση που υπάρχουν θεσμικές και κανονιστικές διαφορές μεταξύ της ξένης χώρας και της χώρας υποδοχής. Επίσης μακροπρόθεσμα αμβλύνεται η εισοδηματική ανισότητα από την παρουσία ξένων τραπεζών.

Bank Regulations and Income Inequality: Empirical Evidence	Delis, M.D., Hasan, I., Kazakis, P.	2012	Μελετά το πώς οι διαφορές στις ρυθμιστικές πολιτικές των τραπεζών οδηγούν σε διαφορές στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Η απελευθέρωση των τραπεζών μειώνει την ανισότητα όμως αυτό δεν ισχύει για χώρες με χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης.
Finance and Inequality: Theory and Evidence	Demirguc-Kunt A., Levine, R.	2009	Ερευνά την επίδραση της οικονομικής ανάπτυξης στην κατανομή εισοδήματος. Φαίνεται ότι οι βελτιώσεις στις χρηματοπιστωτικές συμβάσεις, τις αγορές και τους ενδιάμεσους ευνοούν την ισότητα στην κατανομή εισοδήματος.
Foreign Banks in Poor Countries: Theory and Evidence	Detragiache, E., Gupta, P., Tressel, T	2006	Μελετά πως η συγκέντρωση ξένων τραπεζών επηρεάζει την ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τομέα στις φτωχές χώρες. Όταν οι εγχώριες τράπεζες είναι καλύτερες στη παρακολούθηση των ανεπίσημων πληροφοριών των πελατών, η συγκέντρωση ξένων τραπεζών επιδεινώνει την ευημερία. Ομοίως και για την παροχή δανεισμού στον ιδιωτικό τομέα.
Financial Integration and Firm Performance: Evidence from Foreign Bank Entry in Emerging Markets	Giannetti M. and Ongena S.	2009	Εξετάζει την επίδραση του δανεισμού από ξένες τράπεζες στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην Ανατολική Ευρώπη. Οι νεοσύστατες εταιρείες ωφελούνται περισσότερο από την παρουσία ξένων τραπεζών, αντίθετα με τις μακροβιότερες.
Financial Development, Growth and Distribution of Income	Greenwood J., Jovanovic B.	2009	Δείχνει ότι η χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση και ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης είναι άρρηκτα συνδεδεμένα. Η μετάβαση από την αργή ανάπτυξη στην ταχέως αναπτυσσόμενη οικονομία περιλαμβάνει το στάδιο όπου η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου μεταξύ πλούσιων και φτωχών διευρύνεται.
Foreign Bank Presence, Domestic Bank Performance and Financial Development	Hermes N., Lensink R.	2004	Αναλύεται η σχέση μεταξύ της παρουσίας ξένων τραπεζών και της απόδοσης των εγχώριων λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο που παίζει το επίπεδο ανάπτυξης του χρηματοπιστωτικού τομέα της χώρας υποδοχής.

Financial Development, Growth and Poverty: How close are the links?	Honohan P.	2004	Δείχνει ότι η οικονομική ανάπτυξη σχετίζεται αρνητικά με την μείωση της φτώχειας και εξετάζει εναλλακτικούς τρόπους οικονομικής ανάπτυξης λαμβάνοντας υπόψη την πολυδιάστατη φύση της.
---	------------	------	--

5. ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι υποθέσεις που εξετάζονται στην παρούσα διπλωματική διατριβή είναι οι κάτωθι:

Υπόθεση 1

H1: «Η παρουσία ξένων τραπεζών σε μια χώρα οδηγεί σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος»

Η παρουσία ξένων τραπεζών σε μια χώρα τείνει να μειώνει την ανισοκατανομή του εισοδήματος μέσα σε μια οικονομία λόγω του ανταγωνισμού που δημιουργεί, της αύξησης της πρόσβασης στο δανεισμό των λιγότερο προνομιούχων μελών της κοινωνίας και της γενικότερης απελευθέρωσης του χρηματοοικονομικού περιβάλλοντος της χώρας.

Υπόθεση 2

H2: « Η σωστή διακυβέρνηση επηρεάζει θετικά τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος»

Εξετάζεται ποιο από τα χαρακτηριστικά του τρόπου διακυβέρνησης μιας χώρας επηρεάζει σε μεγαλύτερο βαθμό τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος και προς ποια κατεύθυνση. Εικάζεται πως οι σχέση μεταξύ των δεικτών διακυβέρνησης και του δείκτη Gini είναι αντιστρόφως ανάλογη, δηλαδή όσο πιο υψηλός είναι ο δείκτης διακυβέρνησης τόσο χαμηλώνει το Gini coefficient.

6. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

6.1 Δεδομένα

Στην παρούσα διατριβή εξετάζουμε την επίδραση που έχει η παρουσία των ξένων τραπεζών στην κατανομή του εισοδήματος χρησιμοποιώντας δεδομένα σε επίπεδο χώρας. Το δείγμα αποτελείται από 114 χώρες και αφορά στην περίοδο 1995- 2013 για την οποία υπάρχουν επαρκή δεδομένα και για την ύπαρξη ξένων τραπεζών αλλά και για την κατανομή του εισοδήματος. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν είναι σε ετήσια βάση. Δεδομένου του αρκετά μεγάλου αριθμού του δείγματος περιλαμβάνονται χώρες από κάθε γεωγραφική περιοχή και εισοδηματική κατηγορία. Δυστυχώς το δείγμα δεν είναι απόλυτα συμμετρικό υπό την έννοια ότι λείπουν κάποιες παρατηρήσεις για ορισμένες χώρες και ορισμένα έτη.

Η κύρια εξαρτημένη μεταβλητή του υποδείγματος είναι η κατανομή του εισοδήματος. Για τη μέτρησή της χρησιμοποιείται η μεταβλητή Gini coefficient όπως προκύπτει από τη βάση δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας και τη Standardized Income Inequality Database. Ο δείκτης Gini μετρά το βαθμό στον οποίο η κατανομή του εισοδήματος μεταξύ των ατόμων ή των νοικοκυριών μέσα σε μια οικονομία αποκλίνει από μια τέλεια ίση κατανομή. Προκύπτει από την καμπύλη Lorenz και παίρνει τιμές από το 0 ως το 100 με το 0 να αντιπροσωπεύει την τέλεια ισότητα και το 100 την τέλεια ανισότητα.

Η βασική ανεξάρτητη μεταβλητή της οποίας εξετάζεται η επίδραση στην κατανομή εισοδήματος είναι η παρουσία ξένων τραπεζών. Ως ξένη τράπεζα θεωρείται η τράπεζα της οποίας το 50% και παραπάνω των περιουσιακών της στοιχείων διακρατείται από μη εγχώριους επενδυτές. Ο δείκτης που χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη διατριβή είναι ο αριθμός των ξένων τραπεζών ως προς το σύνολο των τραπεζών της χώρας. Θα μπορούσε για το συγκεκριμένο σκοπό να χρησιμοποιηθεί και ο αριθμός των περιουσιακών στοιχείων των ξένων τραπεζών ως προς το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων όλων των τραπεζών που ίσως μετρά σε πιο ικανοποιητικό βαθμό τη συγκέντρωση των ξένων

τραπεζών και το μερίδιό τους στην εγχώρια αγορά αλλά δυστυχώς τα στοιχεία είναι από το 2004.

Επίσης στο υπόδειγμα χρησιμοποιούνται και μεταβλητές ελέγχου έτσι ώστε να απομονωθεί η επίδραση των συγκεκριμένων μεταβλητών στην κατανομή εισοδήματος και να εξεταστεί η επίδραση της παρουσίας ξένων τραπεζών στο τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Οι μεταβλητές αυτές είναι μακροοικονομικές, δημογραφικές και θεσμικές που πιθανώς επηρεάζουν την κατανομή εισοδήματος. Οι μεταβλητές ελέγχου που χρησιμοποιούνται είναι οι εξής:

Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ. Ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι ένα βασικό μακροοικονομικό μέγεθος μιας χώρας και επηρεάζει τόσο τις παραγωγικές μονάδες όσο και τα νοικοκυριά. Ένας θετικός ρυθμός ανάπτυξης αυξάνει τα εισοδήματα των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, τις επενδυτικές δαπάνες και την κατανάλωση, ενώ παράλληλα μειώνει την ανεργία. Συνεπώς η αύξηση του ΑΕΠ θεωρούμε πως οδηγεί σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος μέσα σε μια οικονομία.

Η καταναλωτική δαπάνη της κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Περιλαμβάνει όλες τις κρατικές δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών καθώς και πληρωμές των δημοσίων υπαλλήλων. Υψηλότερες κυβερνητικές δαπάνες θα μπορούσαν να σχετίζονται με δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος, όμως αυτό εξαρτάται από τους σκοπούς της κυβέρνησης. Έτσι υψηλότερες κυβερνητικές δαπάνες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πιο άνιση κατανομή.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός κεφαλαίου της κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αποτελείται από δαπάνες για προσθήκες των πάγιων περιουσιακών στοιχείων, όπως αποχετεύσεις, κατασκευή δρόμων, σχολείων, νοσοκομείων, ιδιωτικών κατοικιών και άλλων. Υψηλές κυβερνητικές επενδύσεις προωθούν την ισότητα στην κατανομή εισοδήματος μεταξύ των ατόμων μιας χώρας.

Οι εγχώριες πιστώσεις που παρέχονται από τον τραπεζικό τομέα ως ποσοστό του ΑΕΠ. Ένα υψηλότερο ποσοστό σχετίζεται με πρόσβαση στο δανεισμό μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού και συνεπώς λιγότερο άνιση κατανομή του

εισοδήματος. Βέβαια ένα υψηλό ποσοστό θα μπορούσε να έχει και την αντίθετη επίδραση στην κατανομή εισοδήματος, υποδηλώνοντας λιγότερες εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης, μειωμένη πρόσβαση σε δανεισμό και μεγαλύτερη ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Το ποσοστό πληθωρισμού. Ο υψηλός πληθωρισμός όταν δεν συνοδεύεται από αντίστοιχη προσαρμογή των μισθών έχει ως αποτέλεσμα τη πιο άνιση κατανομή του εισοδήματος.

Ο πληθυσμός της χώρας. Στην ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία φαίνεται πως ο πληθυσμός της χώρας επιδρά αρνητικά στην κατανομή του εισοδήματος οδηγώντας σε αύξηση της ανισότητας.

Το επίπεδο εκπαίδευσης. Μετράται ως το σύνολο των εγγραφών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την ηλικία, ως ποσοστό του πληθυσμού της επίσημης ηλικίας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Το επίπεδο εκπαίδευσης επιδρά θετικά στην κατανομή του εισοδήματος αφού δημιουργεί εργαζομένους με περισσότερες γνώσεις και ικανότητες που μπορούν να διεκδικήσουν υψηλότερα εισοδήματα.

Το ποσοστό ανεργίας ως ποσοστό του εργατικού δυναμικού. Μια αύξηση του ποσοστού ανεργίας οδηγεί σε μεγαλύτερη ανισοκατανομή του εισοδήματος. Επίσης η ανεργία επιδρά στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος και μέσω άλλων καναλιών της οικονομίας όπως η πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Ο δείκτης οικονομικής ελευθερίας. Είναι ένα μέτρο αποτελεσματικότητας του τραπεζικού συστήματος όπως επίσης και της ανεξαρτησίας από τον κυβερνητικό έλεγχο και παρέμβαση στον οικονομικό τομέα. Υψηλότερες τιμές εκφράζουν μεγαλύτερη οικονομική απελευθέρωση και εικάζουμε πως συνεπάγονται δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος.

Στη συνέχεια ακολουθούν οι παγκόσμιοι δείκτες διακυβέρνησης (Worldwide Governance Indicators) που εξετάζουν 6 διαστάσεις της διακυβέρνησης. Και οι 6 δείκτες παίρνουν τιμές από το -2,5 ως το 2,5 με τις υψηλότερες τιμές να

υποδεικνύουν καλύτερη ποιότητα διακυβέρνησης. Καλύτερη ποιότητα διακυβέρνησης συνεπάγεται χαμηλότερη ανισοκατανομή του εισοδήματος μέσα σε μια οικονομία. Οι 6 διαστάσεις είναι οι

Ελευθερία έκφρασης και λογοκρισία (Voice and Accountability) που εκφράζει το βαθμό που οι πολίτες μια χώρας έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην επιλογή της κυβέρνησης, καθώς και την ελευθερία της έκφρασης, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και την ελευθερία του τύπου.

Πολιτική σταθερότητα και έλλειψη βίας (Political Stability-No Violence) που εκφράζει την πιθανότητα η κυβέρνηση να αποσταθεροποιηθεί ή να εκδιωχθεί με αντισυνταγματικό ή βίαιο τρόπο, που περιλαμβάνει και πολιτικά υποκινούμενη βία ή τρομοκρατία.

Αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης (Government Effectiveness) που εκφράζει την αντίληψη για την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών και το βαθμό ανεξαρτησίας τους από πολιτικές πιέσεις, την ποιότητα της διαμόρφωσης και εφαρμογή πολιτικής, και την αξιοπιστία της κυβερνητικής δέσμευσης σε τέτοιες πολιτικές.

Ποιότητα του θεσμικού πλαισίου (Regulatory Quality) που εκφράζει την ικανότητα της κυβέρνησης να διαμορφώσει και να εφαρμόσει πολιτικές και κανονισμούς που επιτρέπουν και προωθούν την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα.

Ποιότητα των νόμων (Rule of Law) που εκφράζει το βαθμό εμπιστοσύνης και συμμόρφωσης στους κανόνες της κοινωνίας, και συγκεκριμένα την ποιότητα εκτέλεσης των συμβάσεων, των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, της αστυνομίας και των δικαστηρίων καθώς και την πιθανότητα εγκλημάτων και βίας.

Έλεγχος της διαφθοράς (Control of Corruption) που εκφράζει τις αντιλήψεις για το βαθμό που η δημόσια εξουσία ασκείται προς ίδιο όφελος, περικλείοντας κάθε είδος διαφθοράς, καθώς και την «δέσμευση» του κράτους από ελίτ και τα ιδιωτικά συμφέροντα.

6.2 Μεθοδολογία

Στην παρούσα διατριβή εξετάζεται η επίδραση της παρουσίας ξένων τραπεζών στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Για να εξακριβωθεί η παραπάνω σχέση για κάθε χώρα i στο χρόνο t , χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες εξισώσεις:

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}VA_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}STAB_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}EFF_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (3)$$

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}REG_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (4)$$

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}LAW_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (5)$$

$$GINI_{i,t} = a_0 + a_1FBO_{i,t} + a_2GDPGR_{i,t} + a_3GOVEXP_{i,t} + a_4CFORM_{i,t} + a_5CRDT_{i,t} + a_6INF_{i,t} + a_7EDU_{i,t} + a_8POP_{i,t} + a_9UNE_{i,t} + a_{10}FF_{i,t} + a_{11}CORR_{i,t} + V_i + \varepsilon_{i,t} \quad (6)$$

όπου το Gini είναι η εξαρτημένη μεταβλητή του υποδείγματος που μετρά την ισότητα κατανομής του εισοδήματος, το FBO, η βασική ανεξάρτητη μεταβλητή, συμβολίζει το ποσοστό των ξένων τραπεζών προς το σύνολο των τραπεζών, ακολουθούν οι μεταβλητές ελέγχου των οποίων οι συμβολισμοί εξηγούνται στον πίνακα 1 του παραρτήματος. Τέλος το V είναι η βοηθητική μεταβλητή που συμβολίζει τα χαρακτηριστικά της χώρας που δε μεταβάλλονται με την πάροδο του χρόνου, και ε το σφάλμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε κάθε μια από τις παλινδρομήσεις χρησιμοποιείται και διαφορετικός δείκτης από τους παγκόσμιους δείκτες διακυβέρνησης λόγω της υψηλής συσχέτισης που έχουν μεταξύ τους.

Επειδή το δείγμα περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό χωρών και τα δεδομένα είχαν αρκετά υψηλή διακύμανση, οι χώρες χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες (clusters) με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Η πρώτη ομάδα χωρών περιλαμβάνει χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 0 ως 4.999 δολάρια, η δεύτερη από 5.000-9.999 δολάρια, η τρίτη από 10.000-20.000 δολάρια και η τέταρτη περιλαμβάνει χώρες όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους είναι πάνω από 20.000 δολάρια.

Στην παρούσα διατριβή χρησιμοποιήθηκε γραμμική πολλαπλή παλινδρόμηση και η μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων για τον προσδιορισμό των συντελεστών α των μεταβλητών του υποδείγματος. Επίσης λόγω της μορφής του δείγματος χρησιμοποιείται ανάλυση της μορφής panel. Τέλος για να συμπεριληφθούν όλα τα χαρακτηριστικά των χωρών που είναι σταθερά στο χρόνο και επηρεάζουν το επίπεδο της εισοδηματικής ανισότητας χρησιμοποιείται ως πιο κατάλληλο το μοντέλο σταθερών επιδράσεων (fixed-effects model). Για τη χρήση του προσθέτουμε μια επιπλέον βοηθητική μεταβλητή η οποία αφορά στην κάθε χώρα. Η μεταβλητή αυτή παίρνει τιμή ίση με 1 για τις παρατηρήσεις της χώρας που εξετάζεται και 0 για όλες τις υπόλοιπες χώρες. Ο αριθμός των μεταβλητών αυτών είναι όσες οι χώρες του δείγματος μείον μια χώρα, η οποία χρησιμοποιείται ως χώρα βάσης (pivot) και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν για τις υπόλοιπες χώρες συγκρίνονται με αυτή. Στις παλινδρομήσεις που εκτελούνται επιλέγεται αυτόματα από το οικονομετρικό πρόγραμμα η χώρα βάσης.

Το μοντέλο σταθερών επιδράσεων απομονώνει την επίδραση κάποιων χαρακτηριστικών των χωρών, όπως η κουλτούρα, που παραμένουν σταθερά στο χρόνο και περιλαμβάνονται στις τιμές των παρατηρήσεων. Χρησιμοποιείται ευρέως στη εκτίμηση μακροοικονομικών σχέσεων. Η βοηθητική μεταβλητή (country fixed-effects) που χρησιμοποιείται για κάθε χώρα περιλαμβάνει όλα τα χαρακτηριστικά των χωρών που είναι σταθερά στο χρόνο και δεν πρέπει να επηρεάζουν την παλινδρόμηση, αλλιώς τα αποτελέσματα θα είναι μεροληπτικά. Επίσης περιλαμβάνονται και όλες οι μη παρατηρούμενες μεταβλητές που είναι σταθερές στο χρόνο. Με το μοντέλο σταθερών επιδράσεων καταφέρνουμε να περιορίσουμε τη μεροληψία που προκύπτει από μεταβλητές που παραλείπονται από το μοντέλο ή που έχουν σχέση με τα χαρακτηριστικά της χώρας, και να εκτιμήσουμε την καθαρή επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στην εξαρτημένη. Αν όμως οι μεταβλητές δεν είναι σταθερές οι μη παρατηρούμενες μεταβλητές, όπως υποθέτουμε, και η κίνησή τους στο χρόνο σχετίζεται με τις υπόλοιπες μεταβλητές τότε το μοντέλο πάσχει από μεροληψία .

6.3 Προβλήματα Μοντέλου Παλινδρόμησης

Τα γραμμικά υποδείγματα βασίζονται σε κάποιες υποθέσεις, η φύση των οικονομικών στοιχείων όμως είναι τέτοια που πολλές φορές οι υποθέσεις αυτές δεν ικανοποιούνται. Όταν λοιπόν έχουμε παραβίαση των υποθέσεων δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα εκτίμησης και αξιοπιστίας των αποτελεσμάτων της παλινδρόμησης.

Ένα από τα βασικά προβλήματα είναι η ύπαρξη πολυσυγγραμμικότητας μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών. Πολυσυγγραμμικότητα έχουμε όταν οι ερμηνευτικές μεταβλητές δεν είναι ορθογώνιες αλλά έχουν γραμμική σχέση μεταξύ τους. Όταν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών επηρεάζεται η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων της εκτίμησης. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι ενώ θέλουμε να εξετάσουμε την επίδραση κάθε μεταβλητής στην εξαρτημένη ξεχωριστά θέτοντας όλες τις άλλες σταθερές, καθίσταται αδύνατο γιατί οι

μεταβλητές που έχουν υψηλό βαθμό συσχέτισης αλληλοεπηρεάζονται. Οι συνέπειες της πολυσυγγραμμικότητας αφορούν στην ακρίβεια των συντελεστών, τη σταθερότητά τους καθώς και στη δυνατότητα σφάλματος εξειδίκευσης. Ένας τρόπος να ελέγξουμε την ύπαρξη γραμμικών σχέσεων μεταξύ των ερμηνευτικών μεταβλητών είναι ο πίνακας συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών. Αν για κάποιες από αυτές η συσχέτιση είναι μεγαλύτερη από 0.8 κατ' απόλυτη τιμή τότε θεωρείται πως έχουν πολύ υψηλή συσχέτιση και κάποια πρέπει να παραλειφθεί από το υπόδειγμα.

Παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας συσχέτισης των ανεξάρτητων μεταβλητών του μοντέλου που εκτιμάται στην παρούσα εργασία.

Πίνακας 2 :Πίνακας συσχέτισης των ανεξάρτητων μεταβλητών

	FBO	GDPGR	GOVEXP	CFORM	CRDT	INF	EDU	POP	UNE	FF	VA	STAB	EFF	REG	LAW	CORR
FBO	1															
GDPGR	0,01536	1														
GOVEXP	-0,074	-0,21679	1													
CFORM	-0,04968	0,26515	0,06344	1												
CRDT	-0,1447	-0,23564	0,29663	0,09318	1											
INF	-0,06168	-0,08171	-0,02057	-0,06581	-0,1592	1										
EDU	-0,21939	-0,20686	0,42953	0,17757	0,54983	-0,04513	1									
POP	-0,39636	0,06203	-0,21464	0,04718	0,03129	0,03207	-0,1143	1								
UNE	0,01519	-0,06038	0,23723	-0,00806	-0,1143	0,00629	0,13124	-0,2391	1							
FF	0,19236	-0,14651	0,27933	0,02842	0,4949	-0,11832	0,44404	-0,2787	0,01946	1						
VA	-0,0655	-0,20101	0,38671	0,03906	0,59153	-0,1364	0,65261	-0,1657	-0,0433	0,60922	1					
STAB	0,09006	-0,13513	0,38864	0,13051	0,4973	-0,10664	0,55278	-0,3496	-0,0301	0,51428	0,7711	1				
EFF	-0,13557	-0,18208	0,44681	0,10145	0,74876	-0,15371	0,71143	-0,0811	-0,0568	0,62355	0,8655	0,75071	1			
REG	-0,01655	-0,17817	0,38935	0,09378	0,70464	-0,17233	0,67286	-0,1608	-0,0349	0,72072	0,87	0,74257	0,9374	1		
LAW	-0,11028	-0,1799	0,45429	0,11943	0,72567	-0,15401	0,67067	-0,1246	-0,0643	0,6069	0,8804	0,79297	0,96043	0,93006	1	
CORR	-0,08726	-0,17727	0,4557	0,06756	0,70568	-0,15135	0,64968	-0,1582	-0,0625	0,60255	0,8487	0,76801	0,94911	0,90503	0,95333	1

Παρατηρούμε πολύ υψηλή συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών VA, STAB, EFF, REG, LAW και CORR οπότε επιλέγουμε να μην είναι στην ίδια παλινδρόμηση και χρησιμοποιούμε την κάθε μια ξεχωριστά. Υπό αυτές της συνθήκες προκύπτουν διαφορετικοί πίνακες συσχέτισης μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών κάθε εξίσωσης και πληρείται το κριτήριο για τη μη ύπαρξη πολυσυγγραμμικότητας.

Δύο επίσης σοβαρά προβλήματα που πρέπει να εξετάζονται είναι η ύπαρξη ετεροσκεδαστικότητας και η ύπαρξη αυτοσυσχέτισης. Ετεροσκεδαστικότητα παρατηρείται όταν η διακύμανση του διαταρακτικού όρου δεν είναι σταθερή με αποτέλεσμα να εμφανίζεται έντονη μεταβλητότητα ανάμεσα στις παρατηρήσεις. Είναι ένα φαινόμενο που εμφανίζεται συνηθέστερα σε υποδείγματα που για την εκτίμησή τους χρησιμοποιούνται διαστρωματικά στοιχεία. Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο στις παλινδρομήσεις panel αφού το δείγμα είναι άνισο και δεν υπάρχει ο ίδιος αριθμός παρατηρήσεων διαστρωματικά. Όταν η διακύμανση του διαταρακτικού όρου δεν είναι σταθερή τα συμπεράσματα για τις παραμέτρους θα είναι αναξιόπιστα, γιατί οι διακυμάνσεις των συντελεστών θα είναι μεροληπτικές.

Η αυτοσυσχέτιση εμφανίζεται όταν ο διαταρακτικός όρος μιας περιόδου συσχετίζεται με το διαταρακτικό όρο οποιασδήποτε άλλης περιόδου. Είναι ένα πρόβλημα που εμφανίζεται συχνά στις χρονολογικές σειρές αλλά και όταν χρησιμοποιούνται διαστρωματικά στοιχεία. Η επίδραση πολλών από τους παράγοντες που περιλαμβάνονται στο διαταρακτικό όρο μπορεί να έχουν επίδραση και σε μελλοντικές περιόδους και έτσι να οι τιμές των περιόδων να συσχετίζονται. Επίσης η αυτοσυσχέτιση μπορεί να οφείλεται και στην παράλειψη ερμηνευτικών μεταβλητών από το υπόδειγμα. Ως συνέπεια η διακυμάνσεις των εκτιμητών είναι μεροληπτικές και οι εκτιμητές αναποτελεσματικοί.

Η αντιμετώπιση της ετεροσκεδαστικότητας αλλά και της αυτοσυσχέτισης θα γίνει με την εντολή `robust` που διορθώνει τα αποτελέσματα. Οι παλινδρομήσεις θα εκτελεστούν και με και χωρίς τη χρήση του `robust` για να διαπιστωθεί η ύπαρξη ή μη των δύο αυτών προβλημάτων στο μοντέλο. Η εντολή `robust` διορθώνει σε μεγάλο βαθμό το πρόβλημα της ετεροσκεδαστικότητας αλλά όχι στον ίδιο βαθμό και της αυτοσυσχέτισης.

Τέλος ένα ακόμα πρόβλημα της παλινδρόμησης είναι η ενδογένεια. Μια μεταβλητή χαρακτηρίζεται ενδογενής όταν σχετίζεται με το διαταρακτικό όρο, δηλαδή παραβιάζεται η υπόθεση της ανεξαρτησίας μεταξύ των ερμηνευτικών μεταβλητών και του διαταρακτικού όρου. Ένας από τους λόγους που εμφανίζεται ενδογένεια είναι η μεροληψία λόγω παράλειψης μεταβλητών που επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή. Αν παραλειφθεί από το μοντέλο κάποια ανεξάρτητη μεταβλητή σημαντική για την ερμηνεία της εξαρτημένης, τότε η επίδραση που αυτή ασκεί στην εξαρτημένη φαίνεται σαν να προκαλείται από τις άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος δίνοντας λανθασμένες εκτιμήσεις των παραμέτρων. Μια ακόμη αιτία για την εμφάνιση ενδογένειας είναι η αμφίδρομη αιτιότητα. Συγκεκριμένα φαίνεται πως η ανεξάρτητη μεταβλητή επηρεάζει την εξαρτημένη, ενώ ταυτόχρονα η εξαρτημένη επηρεάζει την ανεξάρτητη. Η αμφίδρομη αιτιότητα οδηγεί σε λανθασμένη ερμηνεία της εξαρτημένης μεταβλητής. Τέλος ένας λόγος που προκαλεί ενδογένεια είναι τα σφάλματα μέτρησης στις ερμηνευτικές μεταβλητές. Για μεταβλητές που δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα μπορεί να χρησιμοποιείται κάποια προσέγγιση που να μην εκφράζει σωστά την αντίστοιχη μεταβλητή ή μπορεί να μη γίνει σωστή συλλογή ή αποτύπωση των δεδομένων.

Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι για τη επίλυση του προβλήματος της ενδογένειας. Μια από της μεθόδους είναι το μοντέλο σταθερών επιδράσεων που περιλαμβάνει μια βοηθητική μεταβλητή που περιλαμβάνει όλα αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της χώρας που πιθανώς να περιλαμβάνονται και σε άλλες ερμηνευτικές μεταβλητές του υποδείγματος, όπως επίσης και μη παρατηρούμενες μεταβλητές. Μια άλλη μέθοδος που εφαρμόζεται είναι η μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων σε δύο στάδια (2SLS) με τη χρήση βοηθητικών μεταβλητών (instrumental variables). Πιο συγκεκριμένα επιλέγονται μεταβλητές που σχετίζονται με την ανεξάρτητη μεταβλητή αλλά είναι ασυσχέτιστες με το σφάλμα από υπόθεση ή από κατασκευή. Οι βοηθητικές μεταβλητές πρέπει επίσης να είναι εξωγενείς. Στο πρώτο στάδιο της μεθόδου κάθε επεξηγηματική μεταβλητή που είναι ενδογενής παλινδρομείται με όλες τις εξωγενείς μεταβλητές του μοντέλου με απλή μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων (OLS) και προκύπτουν εκτιμήσεις για την ενδογενή

μεταβλητή. Στο δεύτερο στάδιο γίνεται η παλινδρόμηση όπως συνήθως όμως στη θέση της ενδογενούς μεταβλητής χρησιμοποιείται η εκτίμησή της από το πρώτο στάδιο. Έτσι μειώνεται μεροληψία των εκτιμητών που προκύπτει από το πρόβλημα της ενδογένειας.

Για τη διόρθωση της ενδογένειας στο μοντέλο που εξετάζεται στην παρούσα εργασία χρησιμοποιείται η μέθοδος των βοηθητικών μεταβλητών. Μεταβλητές που πιθανόν να είναι ενδογενείς στο υπόδειγμα είναι η ανεργία, το επίπεδο εκπαίδευσης, οι κυβερνητικές δαπάνες, η παροχή πίστης στον ιδιωτικό τομέα. Πιο ενδογενής μεταβλητή του υποδείγματος θεωρήθηκε η ανεργία. Αρχικά έγινε διαχωρισμός των χωρών του δείγματος ανάλογα με την εισοδηματική ομάδα στην οποία ανήκουν, σύμφωνα με τα στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας, και σχηματίστηκαν πέντε ομάδες χωρών. Οι ομάδες έχουν ως εξής: 1) Υψηλό εισόδημα-Μέλη του ΟΟΣΑ, 2) Υψηλό εισόδημα- Μη μέλη του ΟΟΣΑ, 3) Εισόδημα άνω του μέσου 4) Εισόδημα κάτω του μέσου και 5) Χαμηλού εισοδήματος. Στη συνέχεια υπολογίστηκε μια βοηθητική μεταβλητή για την ανεργία κάθε χώρας ως εξής: για κάθε χώρα υπολογίστηκε ο μέσος όρος της ανεργίας ανά έτος του συνόλου των χωρών που ανήκουν στην ίδια κατηγορία εξαιρουμένων των παρατηρήσεων που αφορούν στην ανεργία της συγκεκριμένης χώρας. Με αυτό τον τρόπο κατασκευάστηκε μια μεταβλητή που δεν συσχετίζεται με το διαταρακτικό όρο της παλινδρόμησης και χρησιμοποιήθηκε για την εφαρμογή της μεθόδου ελαχίστων τετραγώνων σε δύο στάδια.

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται και εξηγούνται τα αποτελέσματα των μοντέλων παλινδρόμησης, καθώς επίσης και η επίδραση της παρουσίας ξένων τραπεζών στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται ανά ομάδα χώρας (cluster) αλλά και συγκριτικά. Επίσης γίνεται έλεγχος για ετεροσκεδαστικότητα, αυτοσυσχέτιση καθώς και για ύπαρξη μεροληψίας που η ύπαρξή τους αλλοιώνει τα αποτελέσματα του μοντέλου παλινδρόμησης. Για κάθε υπόδειγμα και κάθε ομάδα χώρων τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται θα είναι σύμφωνα με το Μοντέλο Σταθερών Επιδράσεων-Robust.

Επιπλέον τα αποτελέσματα των ίδιων υποδειγμάτων ανά ομάδα (cluster) και συγκριτικά παρουσιάζονται και έπειτα από τη μέθοδο βοηθητικών μεταβλητών που χρησιμοποιήθηκε για τη διόρθωση της ενδογένειας. Αντίστοιχα αναλύονται και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από το μοντέλο αφού διορθωθεί σε κάποιο βαθμό το πρόβλημα της ενδογένειας.

7.1 Αποτελέσματα παλινδρομήσεων με απλό μοντέλο σταθερών επιδράσεων

Ξεκινώντας από την πρώτη ομάδα που περιλαμβάνει τις χώρες που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι 0-4.999 δολάρια ετησίως, τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον κάτωθι πίνακα. Στον πίνακα παρουσιάζονται ταυτοχρόνως και οι 6 παλινδρομήσεις που περιλαμβάνουν τους 6 διαφορετικούς δείκτες διακυβέρνησης.

Πίνακας 3: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-1^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	-0.015 (-0.55)	-0.015 (-0.53)	-0.010 (-0.36)	-0.011 (-0.35)	-0.012 (-0.41)	-0.009 (-0.31)
GDP growth	-0.037 (-0.81)	-0.034 (-0.75)	-0.026 (-0.60)	-0.030 (-0.68)	-0.029 (-0.65)	-0.025 (-0.55)
Government expenditure	0.024 (0.34)	0.034 (0.47)	0.041 (0.56)	0.037 (0.50)	0.035 (0.48)	0.043 (0.59)
Capital formation	-0.031 (-0.69)	-0.029 (-0.67)	-0.022 (-0.50)	-0.024 (-0.54)	-0.026 (-0.58)	-0.021 (-0.49)
Credit to private sector	-0.028 (-1.13)	-0.029 (-1.18)	-0.028 (-1.11)	-0.027 (-1.08)	-0.026 (-1.07)	-0.029 (-1.21)
Inflation	0.000 (0.04)	0.001 (0.13)	0.000 (0.12)	0.000 (0.06)	0.000 (0.08)	-0.000 (-0.01)
Education	0.037 (0.79)	0.032 (0.68)	0.032 (0.68)	0.029 (0.59)	0.028 (0.57)	0.029 (0.61)
Population	-20.360** (-2.04)	-18.896* (-1.92)	-20.446** (-2.13)	-19.738** (-2.06)	-19.160* (-1.95)	-20.705** (-2.13)
Unemployment	-0.065 (-0.55)	-0.059 (-0.50)	-0.076 (-0.61)	-0.066 (-0.54)	-0.071 (-0.58)	-0.085 (-0.67)
Financial freedom	-0.004 (-0.55)	-0.002 (-0.10)	0.005 (0.27)	0.002 (0.09)	0.001 (0.06)	0.005 (0.28)
Voice and accountability	1.154 (1.24)					
Political stability-No violence		0.564 (0.91)				
Government effectiveness			-1.285 (-1.01)			
Regulatory quality				-0.461 (-0.29)		
Rule of law					-0.434 (-0.29)	
Control of corruption						-1.482 (-1.63)
No of countries	64	64	64	64	64	64
Observations	1025	1025	1025	1025	1025	1025
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0255	0.0221	0.0201	0.0219	0.0224	0.0186

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Παρατηρείται πως στις χώρες που έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 0 ως 4.999 δολάρια η παρουσία ξένων τραπεζών δεν σχετίζεται ούτε θετικά ούτε αρνητικά με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Το ίδιο ισχύει και για όλες τις άλλες ανεξάρτητες μεταβλητές του υποδείγματος που είναι στατιστικά μη σημαντικές, με εξαίρεση τον πληθυσμό.

Αναλυτικότερα σχετικά με τον πληθυσμό παρατηρείται πως όσο αυξάνεται μειώνεται η ανισοκατανομή εισοδήματος. Δηλαδή στις πολυπληθέστερες χώρες είναι πιο δίκαιος ο τρόπος κατανομής εισοδήματος σε σχέση με χώρες μικρότερες πληθυσμιακά. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στην ομοιογένεια που προκαλεί η αύξηση του πληθυσμού. Δεδομένου του ότι σε αυτές τις χώρες το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού είναι φτωχό, οι ελάχιστοι πλούσιοι πολίτες δεν είναι ικανοί να επηρεάσουν σημαντικά το δείκτη.

Τέλος αναφορικά με τους δείκτες διακυβέρνησης ο μόνος που είναι οριακά στατιστικά σημαντικός είναι ο έλεγχος της διαφθοράς. Φαίνεται πως όσο μετριάζεται η διαφθορά μειώνεται η ανισοκατανομή του εισοδήματος. Αυτό είναι λογικό καθώς σε λιγότερο διεφθαρμένες οικονομίες μειώνεται η ύπαρξη ευνοϊκότερης μεταχείρισης προς συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού κι οι σχέσεις με τις κυβερνήσεις οδηγώντας σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος. Οι υπόλοιποι δείκτες διακυβέρνησης είναι στατιστικά μη σημαντικοί.

Προχωρώντας στη δεύτερη ομάδα που περιλαμβάνει χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 5.000- 9.999 δολάρια ετησίως τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

Πίνακας 4: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-2^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	0.024 (1.59)	0.023 (1.54)	0.020 (1.37)	0.025* (1.75)	0.024 (1.56)	0.023 (1.53)
GDP growth	0.010 (0.28)	0.010 (0.29)	0.007 (0.19)	0.011 (0.33)	0.011 (0.30)	0.012 (0.35)
Government expenditure	0.025 (0.17)	0.046 (0.35)	0.054 (0.39)	0.039 (0.27)	0.052 (0.37)	0.050 (0.35)

Η παρουσία των ξένων τραπεζών και οι επιπτώσεις τους στην κατανομή εισοδήματος

Capital formation	0.097** (2.33)	0.090** (2.25)	0.091** (2.22)	0.091** (2.26)	0.088** (2.17)	0.092** (2.33)
Credit to private sector	0.002 (0.21)	0.003 (0.28)	0.002 (0.17)	0.005 (0.41)	0.004 (0.32)	0.003 (0.28)
Inflation	0.018* (1.92)	0.019** (2.10)	0.020** (2.29)	0.018* (1.97)	0.018* (2.08)	0.018* (2.05)
Education	0.032 (1.11)	0.030 (1.01)	0.028 (0.93)	0.026 (0.88)	0.031 (1.08)	0.032 (1.10)
Population	-21.250*** (-3.50)	-20.747** (-2.72)	-20.346*** (-2.88)	-21.952*** (-3.52)	-22.241*** (-3.31)	-22.142*** (-3.13)
Unemployment	0.242** (2.50)	0.232** (2.62)	0.226** (2.45)	0.232** (2.30)	0.227** (2.36)	0.228** (2.39)
Financial freedom	0.012 (0.93)	0.009 (0.66)	0.008 (0.66)	0.014 (0.81)	0.010 (0.71)	0.009 (0.66)
Voice and accountability	-1.141 (-1.38)					
Political stability-No violence		0.158 (0.27)				
Government effectiveness			0.917 (0.84)			
Regulatory quality				-0.523 (-0.80)		
Rule of law					-0.345 (-0.48)	
Control of corruption						-0.292 (-0.49)
No of countries	20	20	20	20	20	20
Observations	340	340	340	340	340	340
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0514	0.0543	0.0541	0.0505	0.0522	0.0537

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στις χώρες με κατά κεφαλήν εισόδημα από 5.000-9.999 δολάρια παρατηρείται πως η παρουσία ξένων τραπεζών δεν σχετίζεται με κανένα τρόπο στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Όμως δεν ισχύει το ίδιο όταν στην παλινδρόμηση χρησιμοποιείται η ποιότητα του θεσμικού πλαισίου. Εκεί φαίνεται πως η μεγαλύτερη παρουσία ξένων τραπεζών επιδεινώνει την ανισοκατανομή.

Άλλοι παράγοντες που φαίνεται να έχουν θετική συσχέτιση με την εισοδηματική ανισοκατανομή είναι οι κυβερνητικές επενδυτικές δαπάνες, ο πληθωρισμός και η ανεργία.

Αναλυτικότερα, όσον αφορά στη θετική σχέση των κυβερνητικών επενδύσεων και του δείκτη Gini μπορεί να προκύπτει από την ύπαρξη ιδιαίτερων δεσμών μεταξύ της εγχώριας ελίτ και της κυβέρνησης. Επίσης ίσως η ανάπτυξη να μη φτάνει σε όλα τα μέρη μιας χώρας αλλά στις μεγαλύτερες πόλεις εντείνοντας έτσι το πρόβλημα της ανισοκατανομής του εισοδήματος. Ο πληθωρισμός και η ανεργία μειώνουν το κάθε ένα με τον τρόπο του τα εισοδήματα των μελών της κοινωνίας πλήττοντας κυρίως τα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού και οδηγώντας τελικά σε πιο άδικη κατανομή του εισοδήματος.

Αρνητικά συσχέτιση με το δείκτη Gini έχει ο πληθυσμός, καθώς όσο αυξάνει γίνεται δικαιότερη η κατανομή εισοδήματος. Ομοίως με την πρώτη κατηγορία χωρών αυτό ίσως να οφείλεται στην πλειοψηφία των φτωχών πολιτών. Τέλος παρατηρούμε πως ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας, οι κυβερνητικές καταναλωτικές δαπάνες, η πίστωση προς τον ιδιωτικό τομέα, το επίπεδο εκπαίδευσης και ο βαθμός οικονομικής απελευθέρωσης δεν επηρεάζουν το δείκτη Gini.

Σχετικά με τους δείκτες διακυβέρνησης κανένας δεν προκύπτει στατιστικά σημαντικός σε σχέση με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος μεταξύ των παραγόντων της οικονομίας.

Στη συνέχεια ακολουθούν τα αποτελέσματα των μοντέλων παλινδρόμησης της τρίτης ομάδας χωρών που περιλαμβάνει αυτές που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους είναι μεταξύ των 10.000 και των 20.000 δολαρίων.

Πίνακας 5: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-3^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	-0.043** (-3.60)	-0.042** (-3.45)	-0.011 (-0.65)	-0.044** (-3.32)	-0.035** (-3.94)	-0.041** (-3.38)
GDP growth	-0.091* (-2.16)	-0.091* (-2.37)	-0.010** (-2.87)	-0.090* (-2.24)	-0.094* (-2.26)	-0.097* (-2.26)
Government expenditure	-0.018 (-0.08)	-0.043 (-0.18)	0.005 (0.03)	-0.026 (-0.12)	-0.043 (-0.18)	-0.085 (-0.46)
Capital formation	0.071 (1.11)	0.071 (1.04)	0.081 (1.54)	0.070 (1.14)	0.053 (0.69)	0.064 (1.01)
Credit to private sector	-0.038** (-2.73)	-0.040** (-2.87)	-0.044** (-3.35)	-0.037** (-2.64)	-0.038** (-2.79)	-0.037** (-2.63)
Inflation	-0.076 (-1.03)	-0.081 (-1.09)	-0.076 (-1.07)	-0.076 (-1.04)	-0.071 (-0.68)	-0.092 (-1.23)
Education	0.058 (1.09)	0.057 (1.16)	0.055 (1.44)	0.058 (1.08)	0.055 (1.12)	0.038 (0.74)
Population	22.765 (1.19)	25.019 (1.18)	24.380 (1.62)	22.750 (1.06)	15.600 (0.94)	8.342 (0.36)
Unemployment	0.056 (0.52)	0.037 (0.34)	0.039 (0.43)	0.060 (0.61)	0.021 (0.19)	0.023 (0.22)
Financial freedom	0.026 (1.69)	0.024 (1.53)	0.029** (2.49)	0.025 (1.60)	0.030 (1.80)	0.034** (2.67)
Voice and accountability	0.023 (0.02)					
Political stability-No violence		-0.763 (-1.35)				
Government effectiveness			-3.130** (-3.07)			
Regulatory quality				0.218 (0.37)		
Rule of law					-1.290 (-1.17)	
Control of corruption						-1.249 (-1.81)
No of countries	7	7	7	7	7	7
Observations	116	116	116	116	116	116
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0152	0.0154	0.0098	0.0160	0.0088	0.0002

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Εδώ φαίνεται η παρουσία ξένων τραπεζών να είναι στατιστικά σημαντική ως προς το δείκτη Gini. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων η αύξηση ξένων τραπεζών μειώνει την ανισοκατανομή του εισοδήματος φαινόμενο που ίσως να οφείλεται στην αύξηση της πρόσβασης στο δανεισμό.

Αρνητική συσχέτιση με την ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος έχουν ακόμα ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ καθώς και το ποσοστό δανεισμού προς τον ιδιωτικό τομέα. Όσον αφορά στο ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ η αρνητική σχέση με την ανισοκατανομή του εισοδήματος πιθανόν να σχετίζονται με την ύπαρξη τέτοιων θεσμών που βοηθούν ώστε να ωφεληθούν και οι φτωχότερες μερίδες του πληθυσμού από την αύξηση του ΑΕΠ. Ομοίως και η αύξηση του εγχώριου δανεισμού στον ιδιωτικό τομέα μέσω της αύξησης των επενδύσεων και της μείωσης της ανεργίας οδηγεί σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος.

Από τις παλινδρομήσεις ως στατιστικά μη σημαντικοί παράγοντες προκύπτουν οι κυβερνητικές καταναλωτικές αλλά και επενδυτικές δαπάνες, ο πληθωρισμός, το επίπεδο εκπαίδευσης, ο πληθυσμός και η ανεργία. Όσον αφορά στο επίπεδο οικονομικής απελευθέρωσης είναι στατιστικά μη σημαντικό εκτός από τα μοντέλα παλινδρόμησης με δείκτες διακυβέρνησης την αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης και τον έλεγχο της διαφθοράς στις οποίες παρουσιάζει θετική σχέση με το δείκτη Gini.

Σχετικά με τους δείκτες διακυβέρνησης ο μόνος στατιστικά σημαντικός είναι η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης. Παρατηρείται μια αρνητική σχέση μεταξύ της κυβερνητικής αποτελεσματικότητας και της ανισότητας στην κατανομή εισοδήματος κάτι που είναι λογικό καθώς μια δίκαιη και αξιόπιστη κυβέρνηση που δεν ασκεί πολιτικές πιέσεις προς όφελος των λίγων είναι ικανή να προωθήσει μια δικαιότερη εισοδηματικά κοινωνία.

Τέλος συνεχίζοντας με την τελευταία ομάδα χωρών, δηλαδή χώρες που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ τους είναι πάνω από 20.000 δολάρια τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

Πίνακας 6: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-4^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	-0.013 (-0.32)	-0.016 (-0.39)	-0.013 (-0.32)	-0.014 (-0.35)	-0.009 (-0.23)	-0.014 (-0.35)
GDP growth	-0.023 (-0.61)	-0.015 (-0.47)	-0.021 (-0.64)	-0.017 (-0.51)	0.006 (0.17)	-0.018 (-0.51)
Government expenditure	-0.393*** (-2.81)	-0.405*** (-2.84)	-0.372** (-2.64)	-0.397*** (-2.83)	-0.373*** (-2.87)	-0.398** (-2.78)
Capital formation	0.155 (1.44)	0.145 (1.43)	0.162 (1.54)	0.146 (1.43)	0.114 (1.15)	0.146 (1.45)
Credit to private sector	0.021* (1.99)	0.020* (1.96)	0.021** (2.07)	0.021* (1.96)	0.021* (1.92)	0.021* (1.94)
Inflation	0.033 (0.49)	0.036 (0.56)	0.037 (0.58)	0.036 (0.55)	0.053 (0.80)	0.036 (0.55)
Education	-0.016 (-1.24)	-0.016 (-1.20)	-0.016 (-1.23)	-0.016 (-1.16)	-0.019 (-1.51)	-0.016 (-1.27)
Population	7.746 (0.69)	7.801 (0.69)	8.256 (0.76)	7.641 (0.66)	8.957 (0.81)	8.035 (0.70)
Unemployment	0.282** (2.55)	0.278** (2.64)	0.286** (2.64)	0.280** (2.63)	0.276** (2.65)	0.277** (2.57)
Financial freedom	-0.011 (-0.46)	-0.010 (-0.44)	-0.012 (-0.51)	-0.011 (-0.48)	-0.006 (-0.25)	-0.011 (-0.45)
Voice and accountability	0.570 (0.50)					
Political stability-No violence		-0.225 (-0.50)				
Government effectiveness			0.712 (0.89)			
Regulatory quality				0.197 (0.23)		
Rule of law					-2.103** (-2.19)	
Control of corruption						0.178 (0.17)
No of countries	23	23	23	23	23	23
Observations	398	398	398	398	398	398
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.1794	0.1999	0.1749	0.1986	0.2119	0.1910

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Η παρουσία ξένων τραπεζών είναι στατιστικά μη σημαντική και δεν σχετίζεται με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Άλλοι παράγοντες που είναι στατιστικά μη σημαντικοί είναι ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ, οι επενδυτικές δαπάνες της κυβέρνησης, ο πληθωρισμός, το επίπεδο εκπαίδευσης, ο πληθυσμός και το επίπεδο οικονομικής απελευθέρωσης.

Θετική συσχέτιση με το δείκτη Gini έχουν ο εγχώριος δανεισμός προς τον ιδιωτικό τομέα όπως και το ποσοστό ανεργίας. Αναλυτικότερα και σχετικά με το δανεισμό προς τον ιδιωτικό τομέα, όσο αυξάνεται τόσο αυξάνεται και η ανισοκατανομή του εισοδήματος. Αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι οι τράπεζες ζητούν περισσότερες εγγυήσεις για να δανείσουν προϋπόθεση την οποία πληρούν οι πιο πλούσιοι. Όσο για την ανεργία η αύξησή της πλήττει κυρίως τους πιο φτωχούς εντείνοντας το πρόβλημα της ανισοκατανομής.

Αρνητική σχέση με την ανισοκατανομή εισοδήματος είναι οι καταναλωτικές κυβερνητικές δαπάνες. Δεδομένου του ότι οι καταναλωτικές δαπάνες της κυβέρνησης αναφέρονται σε αγορά αγαθών και υπηρεσιών καθώς και σε μισθούς είναι λογικό όσο αυξάνονται να οδηγούν σε άμβλυνση της ανισοκατανομής.

Τέλος από τους δείκτες διακυβέρνησης ο μόνος στατιστικά σημαντικός είναι η ποιότητα των νόμων που έχει αρνητική σχέση με την άνιση κατανομή του εισοδήματος. Δηλαδή όσο περισσότερη εμπιστοσύνη υπάρχει προς τους κανόνες της κοινωνίας και ως προς την εφαρμογή των συμβολαίων και τα δικαιώματα ιδιοκτησίας τόσο πιο δίκαια κατανέμεται το εισόδημα.

Συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα των παλινδρομήσεων μεταξύ των τεσσάρων ομάδων χωρών διαφέρουν μεταξύ τους και αυτό ίσως να οφείλεται στις διαφορές των κοινωνικοοικονομικών συνθηκών μεταξύ των ομάδων αλλά και των ίδιων των χωρών.

Αρχικά οι μόνες χώρες στις οποίες παρατηρείται η παρουσία ξένων τραπεζών να σχετίζεται με την κατανομή εισοδήματος είναι οι χώρες με εισόδημα από 10.000 ως 20.000 δολάρια, όπου η εντονότερη παρουσία ξένων τραπεζών βελτιώνει τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Επίσης μόνο σε αυτή την ομάδα χωρών ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ επηρεάζει το δείκτη Gini.

Στις χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως 9.999 δολάρια φαίνεται η ανισοκατανομή εισοδήματος να μειώνεται καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός κάτι που δεν ισχύει για τις πλουσιότερες χώρες. Ο τρόπος κατανομής εισοδήματος σε χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 5.000 ως 9.999 δολάρια επηρεάζεται από τις κυβερνητικές επενδυτικές δαπάνες και τον πληθωρισμό που δεν είναι στατιστικά σημαντικά σε καμία άλλη ομάδα χωρών.

Εντύπωση θα μπορούσε να προκαλέσει το γεγονός ότι η ανεργία μόνο χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 5.000-9.999 δολάρια και χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ πάνω από 20.000 δολάρια σχετίζεται με την ανισοκατανομή εισοδήματος καθώς και ότι σχετίζεται και στις 2 περιπτώσεις θετικά με το δείκτη Gini. Επιπλέον σχετικά με τις υψηλού εισοδήματος χώρες σημαντικός παράγοντας είναι και οι κυβερνητικές καταναλωτικές δαπάνες που δε φαίνεται να είναι σημαντικός στις υπόλοιπες κατηγορίες χωρών.

Τέλος το γεγονός ότι η παροχή πιστώσεων στον ιδιωτικό τομέα σχετίζεται με την κατανομή εισοδήματος στις χώρες της τρίτης και τέταρτης ομάδας κατά τρόπο αντίθετο δείχνει το ρόλο που παίζουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των χωρών στον τρόπο λειτουργίας της οικονομίας τους.

Σχετικά με τους δείκτες διακυβέρνησης δεν σχετίζονται με την ανισοκατανομή εισοδήματος όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα των μοντέλων παλινδρόμησης παρά σε ελάχιστες περιπτώσεις. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τις αρχικές προβλέψεις που ήθελαν τους δείκτες διακυβέρνησης να παίζουν σημαντικό ρόλο στον τρόπο κατανομής του εισοδήματος.

7.2 Αποτελέσματα παλινδρομήσεων με διόρθωση της ενδογένειας

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των μοντέλων παλινδρόμησης με τη μέθοδο των βοηθητικών μεταβλητών. Αναλυτικότερα στη θέση του ποσοστού της ανεργίας χρησιμοποιείται η νέα μεταβλητή που κατασκευάστηκε ως ο μέσος όρος του ποσοστού ανεργίας των χωρών που είναι στο ίδιο εισοδηματικό γκρουπ (σύμφωνα με το διαχωρισμό της Παγκόσμιας Τράπεζας) χωρίς να περιέχονται τα δεδομένα της χώρας.

Στην πρώτη κατηγορία χωρών με κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως 4.999 δολάρια τα αποτελέσματα που προκύπτουν έχουν ως εξής:

Πίνακας 7: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-1^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	-0.015 (-1.33)	-0.015 (-1.34)	-0.010 (-0.89)	-0.010 (-0.88)	-0.012 (-1.04)	-0.009 (-0.79)
GDP growth	-0.042 (-1.27)	-0.040 (-1.20)	-0.029 (-0.89)	-0.033 (-1.03)	-0.034 (-1.01)	-0.027 (-0.82)
Government expenditure	0.027 (0.57)	0.037 (0.80)	0.042 (0.91)	0.039 (0.84)	0.037 (0.80)	0.044 (0.95)
Capital formation	-0.018 (-0.51)	-0.015 (-0.41)	-0.015 (-0.42)	-0.016 (-0.45)	-0.015 (-0.43)	-0.016 (-0.44)
Credit to private sector	-0.023 (-1.41)	-0.023 (-1.40)	-0.025 (-1.48)	-0.023 (-1.42)	-0.022 (-1.39)	-0.027 (-1.57)
Inflation	0.001 (0.19)	0.001 (0.37)	0.001 (0.25)	0.000 (0.18)	0.001 (0.23)	0.000 (0.05)
Education	0.047 (1.58)	0.044 (1.44)	0.037 (1.27)	0.035 (1.25)	0.037 (1.19)	0.033 (1.10)
Population	-21.240*** (-5.18)	-19.771*** (-4.92)	-20.829*** (-5.25)	-20.318*** (-4.93)	-19.840*** (-4.89)	-20.985*** (-5.36)
Unemployment	0.138 (0.33)	0.173 (0.40)	0.036 (0.08)	0.060 (0.15)	0.092 (0.22)	0.006 (0.01)
Financial freedom	-0.008 (-0.54)	-0.006 (-0.43)	0.003 (0.17)	-0.001 (-0.05)	-0.002 (-0.15)	0.003 (0.18)
Voice and accountability	1.202** (2.27)					
Political stability-No violence		0.684* (1.70)				
Government effectiveness			-1.208*			

				(-1.70)		
Regulatory quality					-0.518 (-0.83)	
Rule of law						-0.334 (-0.49)
Control of corruption						-1.393** (-1.98)
No of countries	64	64	64	64	64	64
Observations	1025	1025	1025	1025	1025	1025
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0289	0.0259	0.0222	0.0241	0.0253	0.0205

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Όπως και στις αρχικές παλινδρομήσεις φαίνεται πως ο μόνος παράγοντας που σχετίζεται με την κατανομή εισοδήματος είναι ο πληθυσμός. Και εδώ όσο περισσότερος είναι ο πληθυσμός της χώρας τόσο πιο δίκαια κατανέμεται το εισόδημα μεταξύ των πολιτών. Επίσης η παρουσία ξένων τραπεζών δεν επηρεάζει τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος όπως συμβαίνει και με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές εκτός των δεικτών διακυβέρνησης.

Σχετικά με τους δείκτες διακυβέρνησης τα αποτελέσματα είναι διαφορετικά στις παλινδρομήσεις με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής. Η ελευθερία λόγου και λογοκρισία καθώς και η πολιτική σταθερότητα έχουν θετική συσχέτιση με την ανισοκατανομή εισοδήματος. Η αύξηση της ελευθερίας λόγου στις πολύ φτωχές χώρες πιθανόν να αφορά μια ελίτ μορφωμένων που δρύνονται της ευκαιρίας και βελτιώνουν την θέση τους. Με αυτό τον τρόπο η κατανομή εισοδήματος γίνεται πιο άνιση. Επιπλέον η πολιτική σταθερότητα ίσως να ευνοεί τη σύναψη σχέσεων μεταξύ της κυβέρνησης και των οικονομικά ισχυρότερων πολιτών εντείνοντας το πρόβλημα της ανισοκατανομής εισοδήματος.

Από την άλλη πλευρά η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης και ο έλεγχος της διαφθοράς οδηγούν σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος όσο αυξάνουν. Αναλυτικότερα μια αποτελεσματική κυβέρνηση που προωθεί και εφαρμόζει

θεσμούς που προάγουν ιδιωτική πρωτοβουλία οδηγεί σε μείωση της ανισοκατανομής εισοδήματος. Ομοίως και ο εντονότερος έλεγχος της διαφθοράς προωθεί τη δικαιότερη κατανομή εισοδήματος. Τέλος η ποιότητα του θεσμικού πλαισίου και των νόμων είναι στατιστικά μη σημαντικοί παράγοντες.

Συνεχίζοντας με τη δεύτερη κατηγορία χωρών τα αποτελέσματα του μοντέλου παλινδρόμησης είναι τα παρακάτω:

Πίνακας 8: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-2^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	0.029 (1.15)	0.008 (0.09)	0.020 (0.46)	0.033 (0.70)	0.021 (0.45)	0.027 (0.69)
GDP growth	0.010 (0.54)	-0.250 (-0.22)	0.206 (0.32)	0.191 (0.37)	0.211 (0.32)	0.186 (0.39)
Government expenditure	-0.217 (-0.43)	0.817 (0.24)	-0.340 (-0.26)	-0.357 (-0.31)	-0.349 (-0.26)	-0.273 (-0.30)
Capital formation	0.412 (0.66)	-0.878 (-0.21)	0.724 (0.35)	0.660 (0.40)	0.736 (0.35)	0.639 (0.43)
Credit to private sector	0.021 (0.52)	-0.074 (-0.22)	0.047 (0.32)	0.053 (0.38)	0.047 (0.33)	0.041 (0.39)
Inflation	0.052 (0.75)	-0.116 (-0.20)	0.095 (0.39)	0.082 (0.44)	0.096 (0.38)	0.078 (0.47)
Education	0.036 (1.24)	0.112 (0.30)	0.038 (0.63)	0.008 (0.11)	0.039 (0.67)	0.044 (0.81)
Population	1.120 (0.02)	-136.575 (-0.27)	25.939 (0.17)	17.386 (0.15)	26.735 (0.17)	12.672 (0.13)
Unemployment	1.494 (0.60)	-3.891 (-0.21)	2.846 (0.34)	2.573 (0.38)	2.897 (0.33)	2.418 (0.41)
Financial freedom	-0.031 (-0.36)	0.177 (0.24)	-0.097 (-0.28)	-0.056 (-0.28)	-0.099 (-0.28)	-0.080 (-0.33)
Voice and accountability	-3.913 (-0.70)					
Political stability-No violence		-10.035 (-0.22)				
Government effectiveness			0.315 (0.10)			
Regulatory quality				-3.058 (-0.41)		
Rule of law					0.119 (0.04)	

Η παρουσία των ξένων τραπεζών και οι επιπτώσεις τους στην κατανομή εισοδήματος

Control of corruption						-2.195 (-0.40)
No of countries	20	20	20	20	20	20
Observations	340	340	340	340	340	340
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0466	0.0215	0.0000	0.0007	0.0000	0.0166

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Στις χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 5.000 ως 9.999 δολάρια τα αποτελέσματα διαφέρουν αρκετά από πριν. Αρχικά και εδώ η παρουσία ξένων τραπεζών δεν επηρεάζει τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος. Όμως και καμία άλλη ανεξάρτητη μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική ως προς την ανισοκατανομή εισοδήματος. Το ίδιο ισχύει και για τους δείκτες διακυβέρνησης που δε φαίνεται να επηρεάζουν προς καμία κατεύθυνση το δείκτη Gini.

Προχωρώντας στις χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 10.000 ως 20.000 δολάρια οι παλινδρομήσεις δίνουν τα κάτωθι αποτελέσματα:

Πίνακας 9: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-3^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	0.830 (0.63)	0.031 (0.54)	0.026 (0.63)	0.017 (0.36)	0.149 (0.33)	0.038 (0.46)
GDP growth	-0.324 (-1.29)	-0.230** (-1.97)	-0.176** (-2.01)	-0.214** (-2.13)	-0.614 (-0.48)	-0.239 (-1.55)
Government expenditure	0.456 (0.81)	0.299 (0.95)	0.161 (0.75)	0.168 (0.72)	1.517 (0.39)	0.325 (0.71)
Capital formation	0.955 (1.06)	0.520 (1.55)	0.329 (1.31)	0.482 (1.68)	2.178 (0.48)	0.564 (1.12)
Credit to private sector	-0.082* (-1.68)	-0.070*** (-2.82)	-0.063*** (-3.04)	-0.063*** (-2.95)	-0.172 (-0.53)	-0.076* (-1.88)
Inflation	0.256 (0.73)	0.079 (0.60)	0.008 (0.08)	0.065 (1.82)	0.466 (0.35)	0.095 (0.48)
Education	0.097 (1.39)	0.061* (1.66)	0.057 (1.96)	0.066* (1.82)	0.100 (0.64)	0.070 (1.34)
Population	133.983	58.838	45.875	59.46	286.649	71.970

Η παρουσία των ξένων τραπεζών και οι επιπτώσεις τους στην κατανομή εισοδήματος

	(1.12)	(1.58)	(1.51)	(1.64)	(0.43)	(1.02)
Unemployment	1.498	0.730	0.402	0.692	3.233	0.780
	(1.03)	(1.44)	(1.12)	(1.61)	(0.41)	(1.03)
Financial freedom	-0.053	0.006	0.017	-0.005	-0.126	-0.002
	(-0.61)	(0.25)	(0.76)	(-0.17)	(-0.33)	(-0.05)
Voice and accountability	10.799					
	(0.95)					
Political stability-No violence		0.958				
		(0.60)				
Government effectiveness			-2.769**			
			(-2.45)			
Regulatory quality				2.065		
				(1.14)		
Rule of law					18.812	
					(0.38)	
Control of corruption						0.582
						(0.28)
No of countries	7	7	7	7	7	7
Observations	116	116	116	116	116	116
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.0241	0.0142	0.0120	0.0007	0.0206	0.0160

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Και εδώ η παρουσία ξένων τραπεζών δε σχετίζεται με την ανισοκατανομή του εισοδήματος ούτε θετικά, ούτε αρνητικά. Επίσης άλλοι στατιστικά μη σημαντικοί παράγοντες είναι οι καταναλωτικές και επενδυτικές κυβερνητικές δαπάνες, ο πληθωρισμός, ο πληθυσμός, το ποσοστό ανεργίας και το επίπεδο οικονομικής απελευθέρωσης.

Αρνητική σχέση με την ανισοκατανομή του εισοδήματος έχει η παροχή δανεισμού στον ιδιωτικό τομέα με εξαίρεση την παλινδρόμηση που περιλαμβάνει την ποιότητα των νόμων. Επίσης και ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ φαίνεται να σχετίζεται αρνητικά με την ανισοκατανομή εισοδήματος μόνο όμως για τις παλινδρομήσεις που περιέχουν την πολιτική σταθερότητα, την κυβερνητική αποτελεσματικότητα και την ποιότητα του θεσμικού πλαισίου.

Θετική σχέση με το δείκτη Gini έχει το επίπεδο εκπαίδευσης στις παλινδρομήσεις όμως που περιλαμβάνουν την πολιτική σταθερότητα, την κυβερνητική αποτελεσματικότητα και την ποιότητα του θεσμικού πλαισίου. Οριακά θετική συσχέτιση με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος έχει και ο πληθυσμός στην παλινδρόμηση που χρησιμοποιείται η μεταβλητή που μετρά την ποιότητα του θεσμικού πλαισίου ενώ σε όλες τις άλλες είναι στατιστικά μη σημαντική μεταβλητή.

Τέλος ο μόνος δείκτης διακυβέρνησης που είναι στατιστικά σημαντικός είναι η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης που σχετίζεται αρνητικά με την ανισοκατανομή εισοδήματος ενώ όλοι οι άλλοι φαίνεται να μην την επηρεάζουν.

Όσον αφορά στις χώρες με εισόδημα άνω των 20.000 δολαρίων έχουμε τα εξής αποτελέσματα:

Πίνακας 10: Κατανομή εισοδήματος και παρουσία ξένων τραπεζών-4^η ομάδα χωρών

	I	II	III	IV	V	VI
Foreign ownership	-0.030 (-0.84)	-0.031 (-0.89)	-0.026 (-0.73)	-0.033 (-0.89)	-0.035 (-1.00)	-0.029 (-0.83)
GDP growth	-0.019 (-0.50)	-0.017 (-0.46)	-0.021 (-0.56)	-0.018 (-0.50)	0.004 (0.12)	-0.019 (-0.51)
Government expenditure	-0.368*** (-3.82)	-0.373*** (-3.73)	-0.355*** (-3.70)	-0.368*** (-3.78)	-0.326*** (-3.27)	-0.370*** (-3.81)
Capital formation	0.030 (0.20)	0.028 (0.20)	0.060 (0.39)	0.029 (0.21)	-0.087 (-0.62)	0.031 (0.22)
Credit to private sector	0.022*** (4.96)	0.021*** (4.87)	0.022*** (5.09)	0.021*** (5.01)	0.022*** (5.03)	0.022*** (5.02)
Inflation	0.005 (0.09)	0.006 (0.10)	0.012 (0.20)	0.007 (0.12)	0.001 (0.02)	0.007 (0.11)
Education	-0.019** (-1.97)	-0.018* (-1.90)	-0.018* (-1.87)	-0.020* (-1.89)	-0.023** (-2.38)	-0.019* (-1.94)
Population	6.199 (1.07)	6.184 (1.07)	6.785 (1.16)	6.652 (1.17)	6.160 (1.04)	6.381 (1.09)
Unemployment	0.083 (0.38)	0.083 (0.38)	0.123 (0.52)	0.075 (0.33)	-0.054 (-0.25)	0.087 (0.40)
Financial freedom	-0.019 (-1.31)	-0.019 (-1.28)	-0.019 (-1.28)	-0.018 (-1.29)	-0.021 (-1.38)	-0.019 (-1.29)
Voice and accountability	0.092					

	(0.09)					
Political stability-No violence		-0.116				
		(-0.25)				
Government effectiveness		0.513				
		(0.88)				
Regulatory quality		-0.385				
		(-0.41)				
Rule of law		-2.223***				
		(-2.84)				
Control of corruption					0.131	
					(0.27)	
No of countries	23	23	23	23	23	23
Observations	398	398	398	398	398	398
F-test	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
R ²	0.1815	0.1884	0.1719	0.1720	0.1996	0.1830

Ο πίνακας παρουσιάζει τους εκτιμημένους συντελεστές και τα t-statistics (στην παρένθεση). Η εξαρτημένη μεταβλητή είναι η Gini coefficient. Όλες οι παλινδρομήσεις έχουν εκτιμηθεί με τη μέθοδο ελαχίστων τετραγώνων για δεδομένα panel με τη μέθοδο σταθερών επιδράσεων με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής. Τα ***, **, * δηλώνουν τις μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές σε επίπεδο εμπιστοσύνης 1%, 5% και 10% αντίστοιχα.

Η παρουσία ξένων τραπεζών παραμένει ένας στατιστικά μη σημαντικός παράγοντας όπως και ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ, οι κυβερνητικές επενδυτικές δαπάνες, ο πληθωρισμός, ο πληθυσμός, η ανεργία και το επίπεδο οικονομικής απελευθέρωσης.

Θετικά με την ανισοκατανομή του εισοδήματος σχετίζεται ο εγχώριος δανεισμός προς τον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι καταναλωτικές δαπάνες της κυβέρνησης σχετίζονται με το δείκτη Gini αρνητικά. Ένας άλλος παράγοντας με αρνητική συσχέτιση με την ανισότητα στην κατανομή εισοδήματος, που δεν ήταν στατιστικά σημαντικός στην προηγούμενη παλινδρόμηση, είναι το επίπεδο εκπαίδευσης. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός ότι οι πιο ανεπτυγμένες χώρες έχουν ανάγκη περισσότερο από μορφωμένα άτομα, συνεπώς ένα υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης οδηγεί σε πιο δίκαιη κατανομή του εισοδήματος.

Συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων

Ύστερα και από την εκτέλεση των παλινδρομήσεων με τη χρήση βοηθητικών μεταβλητών παρατηρείται πως η παρουσία ξένων τραπεζών δεν σχετίζεται με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος σε καμία ομάδα χωρών. Επίσης στις χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ από 5.000 ως 9.999 δολάρια κανένας παράγοντας δε μοιάζει να μπορεί να αλλάξει την ανισοκατανομή του εισοδήματος.

Το επίπεδο εκπαίδευσης παίζει ρόλο μόνο στις πλουσιότερες χώρες και υπό προϋποθέσεις σε χώρες με εισόδημα από 10.000 ως 20.000 δολάρια. Το ίδιο ισχύει και για τις καταναλωτικές δαπάνες της κυβέρνησης που σχετίζονται με το δείκτη Gini μόνο στην τέταρτη ομάδα χωρών. Μόνο στις πολύ φτωχές χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ ως 4.999 δολάρια ο πληθυσμός είναι στατιστικά σημαντικός σε σχέση με το ΑΕΠ. Επίσης είναι η μόνη κατηγορία χωρών που η πλειοψηφία των δεικτών διακυβέρνησης είναι στατιστικά σημαντική σε σχέση με την ανισοκατανομή του εισοδήματος ενώ για τις άλλες χώρες δεν ισχύει κάτι αντίστοιχο.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Ύστερα και από την οικονομετρική εξέταση των υποθέσεων που τέθηκαν προς διερεύνηση παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα της έρευνας.

Αρχικά ως προς την πρώτη υπόθεση παρατηρείται πως η παρουσία ξένων τραπεζών δεν σχετίζεται με κανένα τρόπο με την ανισοκατανομή εισοδήματος αντίθετα με το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει η έρευνα των Delis M., Hasan I., και Mylonidis N., που αποδεικνύουν ότι η παρουσία ξένων τραπεζών επιδεινώνει την ανισοκατανομή εισοδήματος. Επίσης σύμφωνα με τους Greenwood J. και Jovanovic B. (2009) ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας φαίνεται να σχετίζεται με τον τρόπο κατανομής του εισοδήματος ενώ στην παρούσα διατριβή ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ προκύπτει ως στατιστικά μη σημαντικός παράγοντας με

εξαίρεση τις χώρες που έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ 10.000 ως 20.000 δολάρια και εκεί με προϋποθέσεις.

Επιπλέον όσον αφορά στο βαθμό οικονομικής απελευθέρωσης φαίνεται να μην σχετίζεται με το δείκτη Gini. Στο ίδιο συμπέρασμα οδηγούνται και οι έρευνες των Delis M., Hasan I., και Mylonidis N. Αντίθετα οι Delis M.D., Hasan I., και Kazakis P., (2013) δείχνουν ότι η γενική οικονομική απελευθέρωση μειώνει το δείκτη Gini. Επιπλέον τη μείωση της ανισοκατανομής εισοδήματος φαίνεται να προκαλεί η χρηματοοικονομική ανάπτυξη κατά τους Beck T., Demirguc-Kunt A., και Levine R., (2004).

Τέλος σχετικά με τους παγκόσμιους δείκτες διακυβέρνησης αναμενόταν να έχουν εντονότερη σχέση είτε θετική είτε αρνητική στην ανισοκατανομή εισοδήματος κάτι που τελικά δεν ισχύει. Βέβαια σε όλες τις ομάδες χωρών η ανισοκατανομή εισοδήματος σχετίζεται με τουλάχιστον έναν από τους δείκτες. Όπως και στη συγκεκριμένη εργασία έτσι και σύμφωνα και με τους Chong A. και Gradstein M. (2004) η καλύτερη ποιότητα των θεσμών και των νόμων οδηγεί σε δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος, ενώ οι σχέσεις της κυβέρνησης με τις ελίτ έχει το αντίθετο αποτέλεσμα. Όμως δεν ισχύει το ίδιο και για τους Delis M., Hasan I., και Mylonidis N. για τους οποίους η ποιότητα της κυβέρνησης είναι στατιστικά μη σημαντική.

Όμως όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση της μεθοδολογίας το μοντέλο αντιμετωπίζει πρόβλημα ενδογένειας. Στην παρούσα διατριβή έγινε μια προσπάθεια μείωσής της με τη χρήση βοηθητικής μεταβλητής για την ανεργία. Για περαιτέρω έρευνα προτείνεται η χρήση βοηθητικών μεταβλητών και για άλλες ενδογενείς μεταβλητές του υποδείγματος που θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαφορετικά συμπεράσματα αναδεικνύοντας παράγοντες που εδώ φαίνονταν μη σημαντικοί.

9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1: Μεταβλητές του υποδείγματος και οι συμβολισμοί τους

Μεταβλητή	Συμβολισμός
Δείκτης Gini	GINI
Ποσοστό ξένων τραπεζών	FBO
Ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ	GDPGR
Καταναλωτικές κυβερνητικές δαπάνες	GOVEXP
Κυβερνητικές επενδύσεις	CFORM
Εγχώρια πίστη στον ιδιωτικό τομέα	CRDT
Πληθωρισμός	INF
Επίπεδο εκπαίδευσης	EDU
Πληθυσμός	POP
Ανεργία	UNE
Οικονομική απελευθέρωση	FF
Ελευθερία λόγου και λογοκρισία	VA
Πολιτική σταθερότητα-Έλλειψη βίας	STAB
Αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης	EFF
Ποιότητα θεσμικού πλαισίου	REG
Ποιότητα των νόμων	LAW
Έλεγχος της διαφθοράς	CORR

10. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Barth J.R., Caprio G. and Levine R. (2008) 'Bank Regulations Are Changing: For Better or Worse?', *World Bank Policy Research* WPS 4646

Beck T., Demirguc-Kunt A. and Levine R. (2004) 'Finance, Inequality and Poverty: Cross-country Evidence', *National Bureau of Economic Research Working Paper* 10979

Beck T., Demirgüç-Kunt A. and Levine R. (2009) 'Financial Institutions and Markets across Countries and over Time Data and Analysis', *World Bank Policy Research*, WPS4943

Bouzidi F. (2010) 'Consequences of the Foreign Bank Implantation in Developing Countries and Its Impact on the Local Bank Efficiency: Theoretical Analysis and Empirical Tests on International Data', *International Journal of Economics and Finance* Vol. 2, No. 5

Bruno V. and Hauswald R., (2009) 'The real effects of foreign banks' "*Paolo Baffi*" *Centre Research Paper Series* No. 2009-50.

Chong A. and Gradstein M. (2004) 'Inequality and Institutions', *Inter- American Development Bank Research Department Working Paper* #506

Claessens S. and Perotti E. (2007) 'Finance and Inequality: Channels and Evidence', *Forthcoming Journal of Comparative Economics*

Claessens S. and Van Horen N. (2014) 'Location Decisions of Foreign Banks and Competitor Remoteness', *Journal of Money, Credit and Banking*

Claessens S. and Van Horen N. (2012) '*Foreign Banks: Trends, Impact and Financial Stability*', IMF Working Paper WP/12/10

Clarke G.R., Lixin Colin Xu, and Heng-fu Zou (2006) 'Finance and Income Inequality: What Do the Data Tell Us?', *Southern Economic Journal* 2006, 72(3). 578-596A

Delis M.D., Hasan I., and Kazakis P., (2013) 'Bank regulations and income inequality: Empirical evidence', *Review of Finance*

Delis M. D., Hasan I., and Mylonidis N., (2013) 'Foreign bank ownership and income inequality: Empirical Evidence', Working Paper

Demirguc-Kunt A. and Levine, R. (2009), 'Finance and Inequality: Theory and Evidence', *Annual Review of Financial Economics* 1, 287-318

Detragiache E., Gupta P. and Tressel T. (2008) 'Foreign Banks in Poor Countries: Theory and Evidence', *Journal of Finance* 63, 2123–2160

Giannetti M. and Ongena S. (2009) 'Financial Integration and Firm Performance: Evidence from Foreign Bank Entry in Emerging Markets', *Review of Finance* (2009) 13: 181–223 doi: 10.1093/rof/rfm019

Greenwood J. and Jovanovic B. (2009) 'Financial Development, Growth, and the Distribution of Income', *National Bureau of Economic Research Working Paper* 3189

Hermes N. and Lensink R. (2004) 'Foreign Bank Presence, Domestic Bank Performance and Financial Development', *Journal of Emerging Market Finance* August 2004, vol. 3 no. 2 207-229

Honohan P. (2004) 'Financial Development, Growth and Poverty: How close are the links?', *World Bank Policy Research Working Paper* 3203

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

www.worldbank.org